

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Mortis memoria commendatur ægrotis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

CAPVT SECVNDVM.

Mortis memoria commendatur
Ægrotis.

§. 1. Ingressus ad sermonem; & an Morbus malum?

CAVVS, Caræ oppidum est, pestilente cæbo, & iniquo incolis. Hos Stratonius citharædus, homo factus, cum esset inuitus, Homeri versiculum in eos recitavit:

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum. Nimirum lutosos omniū vultus, pallidosque fugillabatur. Caunii verò cum hominē inhumanis saluassent, quod eorum urbem ut morbidam infamaret. Stratonius eis iterum: Ego, inquit, morbidam dicere non ausim, ubi & mortui ambulant? Urbanus multo saluissus illos notavit quam ante.

Sed quid negamus, aut quid supercilium agnoscimus? foliis simillimi sumus. Dilucidè Iobus: Contra folium, inquit, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam. Ac si dixisset: Cum folium sim, quod vitæ incommotis obnoxium est, quod ventos omnes timeret, & vel ad levissimam aëris commotionem tremat ac dissipatur, ne tu, ô Deus, indignationis tuæ vento me præcipites; cadam ultro, te etiam non impellente. An non folia sunt holmines, quos morbi tanquam exsuctos flores aridæque folia huc illic vario ludibrio impellunt? Nec aliter Clemens Alexandrinus hæc de re sentiens: Agite, inquit, obsecra vite homines, generationi foliorum similes, imbecilles, cere fragmenta, gens instar umbræ, evanida, involucres, unius tantum diei vitam habentes. Certe folia sumus, ad omnem auræ motum decurimur. Unica quandoque febricula; Quid dico? tussicula, inò guttula unica ostipulo suo non illapsa, hoc tale folium perfundat, & in tumultum abijcit.

Lib. 3. differt. c. 40. Sauras quado bonum, quado malum est.

Sed nunquid sanitas bonum est, morbus malum? Non, mi homo, non est, inquit Epictetus. Quid ergo? Rectè sanitas uti, bonum est; malè malum. Licet ergo vel è morbo capere fructum Deo tuo. An non è è morte? De morbo quid statueris? Ostendam ejus naturam, excellam in eo, tranquillus ero, bene mecum agi putabo, medico non adlabor, mortem non optabo. Quid requiris amplius? Quidquid mihi dederis, id ego efficiam beatum, prosperum, honorabile, expetendum. Sed est qui abnuat, dicatque: Cave ne ægrotes, mala res est. Cui denuò Epictetus: Perinde, ait, istud est, ac si quis diceret: Cavene quando tibi singas tria esse quatuor; malum est. Quomodo malum? Si de eo sic existimaro, sit decet, quid porro mihi nocebit, ac non potius proderit? Si ergo de paupertate de morbo, de perturbatione status publici, ita senseris, ut decet, nonne id mihi satis est, nonne profuturum?

Veritas te amet, Epictete, quam hæc omnia verè, & ad amissum Christianæ legis! Hoc fundamento posito, nos hic docebimus, in morbo mortis meminisse, & adventum ejus non expavescere.

Sed queso, te Lector, ne hæc ed scripta putes, ut solum ea legas ægrotus: tu sanus lege, ut tibi prolint ægroto.

§. 2. Ægrotus ad Amicos, ad Morbum, ad Morbi lethalis initium, ad Mortem, ad Christum Dominum.

Ad Amicos.

ABite cum vano luctu intempestivi. Non hic querelis locus aut precibus. At immaturus à vobis abeo. Immaturus? videre ne erretis. Maturus ad mortem fui, quæ primùm natus, inò antequam natus. Quid enim querar? Quid natus sim, scio: imbecillum corpus, fragile, ad omnem contumeliam projectum,

A morbi pabulum, mortis victima. En quisquis es, sume spes, aut res, animo cras non future, aut alibi future.

Ad Morbum.

ERgone jam ægrotandum? Venit tempus quo experimentum mei caperem. Non in mari tantum, aut in prælio vir fortis apparet. Exhibetur etiam in lectulo virtus. Ægrotandum itaque? Non potest istud toto saculo fieri. Aut ego febrim relinquam, aut ipsa me. Semper unà esse non possumus. Hactenus fruebar sanitate; nunc cum morbo mihi res erit. Morbus non nescio, primus mortis nuntius est. Gregorio id credo, qui pie ac verè: Dominus pulsatur, inquit, cum per ægritudinis molestias mortem vicinam esse designat. Cui confestim aperimus, si hinc cum amore suscipimus.

Primum hunc mortis nuntium æquo animo admittere, etiam apologi me docent. Senem ajunt graviter decubuisse. Cumque jam mors raptura hominem adesset, rogavit eger, feralem manum tantisper à se abstineret, dum testamentum conderet, ceteraque pararet que tanto itinere forent necessaria. Cui mors: Eho filicentium, inquit, parare te non poterat tor annis, toties à me admonitus? Ad quæ senex: Obsecro, ait, fidem tuam, non commemini me unquam à te monitum. Cui mors iterum: Ut audio, etiam senes mentuntur: Centies, sexcenties, millies te monui, cum non solum æquales tuos, quorum vix ullus superest, sed & junenes, pueros, infantes te spectante, te ingemiscere raperem. Sed & ego tuam fidem appello, obliuiose senex, non te monui, cum oculi tui hebescerent, pili canescerent, nares stillarent, aures surdescerent, ceterique sensus deficerent, omnique corpus tabesceret? Hi nuntii mei sunt, hi fores tuas pulsant, sed tu negas te esse domi. Satebros, fat diu, monitus es: nil differo; Veni, & unà mecum choreas ingredi. Ad mortem rard bene se parat, qui se parat tam serò.

Ad Morbi lethalis initium.

Cum vitam meam cogito; cum vitiis meorum multitudinem, raritatem virtutis considero; cheu, Deus, coarctor nimis, & angustia mihi sunt undique. Sed melius est, ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordie ejus sunt) quam ut annos augeam, & simul vitia. Quis futurus essem, tu ô Deus, nosti. Fortassis gratia tua exciderem, si non jam vitia. Mors ades, irue in me: vitam promptus, paratus amittam, modo serui. Dei mei gratiam, aut illa me seruet potius, quod unum toto pectore à te, Christe Iesu, & per te flagito.

Ad Mortem.

Quid lenta me tæbe necas, mors sava? paratam Non opus est tanto vincere nolo; feri. Cur in me pharetram sic vis consumere? vita

Ferrepotest folium sola vel aura mea.

Quid enim est homo? Navis quassa & rimosa, quæ solâ navis quassa. Quod enim est homo? Navis quassa & rimosa, quæ solâ jactatione vehementiore solvitur. Non magnâ tempestate opus est; ubicunque arietaveris, dissipatur. Humanum corpus ex infirmis fluidisque contextum, lineamentis exterioribus nitidum, fægoris, ætus, laboris impatiens, ipso rursus situ & otio iturum in tabem, alimeta metuens sua, quorum modò inopia, modò copia rumpitur, soli semper sibi nutrimentum vitiosum & innumeris utilis, anxie tuendum & servandum, precarii spiritus, & est obnoxium. Et abstinere. Et ad mortem defluit. Miramur hoc semel mori, in quo mille reperias mortis latibula? Nunquid enim ut concidat, res magni molimenti est? Odor illi saporque, & lasitudo, & vigilia, & humor, & cibus, & sine quibus vivere non potest, mortifera sunt.

Ad Chri-

§. 7. Animus ad Mortem promptus.

Suidas mihi
pag. 155.
col. 1.

Cur Zeno-
ni fames
amicissi-
ma.

Cur homi-
nes brevis
avi, & in-
certa sunt
valetudi-
nis.

Vide Leon.
Lecti Hygia.
vita. Sed ad lineam.
Greg. lib. 4.
dia. c. 11.

Natura
mater est,
non no-
verca.

Expectanda dies semper

Lib. 8. ep. 17.

Chrysost.
hom. 3. in
epist. ad Ph.

Via nulla
longior
quam
Mori.

Zeno Citricus, ut Suidas memorat, scholæ exiens impiegit, digito pedis vulnerato. At ille vocari se ratus ad plures, terram manu pulsavit, hac voce adjecta: *Venio, quid me vocas?* Ita nonaginta annorum senex, nunquam ægrotus, decessit. Fames Zenoni amicissima fuit, nam ea se inedia frequenter confecerat, ut deficeret. Sed libenter sic ægrotabat Zeno, ne ægrotaret, & ut se necem obtineret tranquillam atque à morbis immunem. Utrumque affectus est ex voto. Ne micemur nos brevis avi, & incertæ valetudinis esse, nimirum inter mensas & pocula valetudinem ac vitam consumimus. Neque enim cœnasse nos credimus, nisi venter ad omnem satietatem fartus tumeat ut tympanum. Ridiculi, inquit infani homines, quo vitam producere debemus, eo præcindimus. Sed hoc inde est, quia persuaderi nolumus, tantas esse vires abstinentiæ ad extendendam ætatem. Sed quotidiana loquitur experientia, optimè dictum esse: *Quantum adimes esse, tantum adjicies*

Promptus ad mortem animus in loquitur: *Venio, ecce venio.* Hic diu tritari velle, serum nimis est. Frustra reluctamur. Natura mater est, non noverca. Eequid naturam accusas, mi Theophraste, quasi minis homini quam bestis fayentem? magis certe huic quam illis voluit. Quid enim melius, citò pati quod non timeas amplius, quam diu timere quod tardè patiaris? Longum homini tormentum demit natura, cum vitam ei concedit brevem.

scilicet omnibus una
Quid ergo cohortes? vita tibi eripitur? sed simul & mortis metus, & mala vitæ plurima. In omni panè re, omnibus hic sensus est: male citò pati, pati quod flebeas, quam patientia tam diu timere, quam diu differre. Parvulum differt, ait Plinius Secundus, patiaris adversa, an expectes: nisi quod tantum est dolendi modus, non est timendi: doleas enim quantum scias accidisse, timeas quantum possit accidere.

Ergo adis, ô mors, habes me tuum stipendiarium: solvam quod debeo, quandoquunque Deo meo visum me debere. Ergo libens volens

explebo numerum, reddatque tenebris:
de quibus tamen ad lucem eamque immortalem me reditum erequisissimus spero. Non mors malum est, sed post mortem pœnas dare, hoc malum est.

§. 8. Mortem timeant, qui non provident.

Res certa est: Nil æquè terret, quam inopia morientis necessitas. Aspice, quemadmodum qui alieno imperio parent, subito iussi longum iter agere, solliciti ac tristes complicandis raptim sarcinulis inhiant: vide quam queruli & indignantes abeant, quod non maturius moniti: dum discedunt, sæpè in tergum se vertunt, & nunc hoc nunc illud obliiti murmurant. Atqui nulla via est longior quam *Mori*, nulla durior, nulla obscurior & incertior, nulla suspectior & latronibus infestior: quæ ut cuncta cessarent, certè iremeabilis via est. Tanto igitur attentius providendum, ne quid obliviscamur, quoniam hinc digressis, non subsistere, nec divertere, multò minùs reverti licet. Ire illò necesse est milites, ajebat dux Romanus, unde redire non est necesse. Unum hic remedium est, ut parati animo simus semper, & vocati respondere, & iussi obtemperare, composuisse omnibus ad primum ducis imperium, iter illud

A ingredi. Heu! quàm malè sibi consulunt, qui præparationem ad iter hoc inter minimas curas habent, cuticulam curant, & ut sibi bene sit, cetera committunt alce.

Smindyrides, perditissimus ille juvenis, jacere solitus est, se à viginti annis solentem nec occidentem vidisse: assidue scilicet in lecto aut in mensa occupatus. Nescio an non illi similes reperias inter Christianos, quorum maximum negotium, mensa, lus, otium. Nimirum, ita nos morti paramus, sic æternitati præludimus. His eveniet, quod Bruto in epistolis verè olim vaticinatus Cicero: *Mihi crede, inquit, opprimemini, nisi provideritis.* Accidet incautis omnibus qui futura non provident. In cunctis quidem rebus necessaria est providentia, in his tamen maxime, quæ amplius quam semel fieri nequeunt: ubicunque pes lapsus fuerit, actum est: unus error multa trahit errorum milia. Hæc ratio mortis est: unicuique in ea error, infinitos trahet errores; hic semel trasse, æternum est periisse. O cæci mortales! Eveniet vobis, quod his qui contra hostilis ferri aciem oculos claudunt, quasi periculum quod non vident, nec sensuri sint. Feriemini, moriemini, sentietis. An cæci autem, an videntes, id in vestra manu est. Recusatis ecce mortem cogitare, quam brevi & cogitare oportebit, & pati. Ejus perperello facilius sequeretur, si cogitatio præcessisset.

§. 9. Mortem timeant, qui vitam negligunt.

Nequè hic res dubia est: Illi potissimum mori metuant, qui vivere nesciunt; quibus omnis felicitas est in corpore; quibus hoc unum sapit, bene comedere, bene bibere, bene dormire; qui cælum suum interpretantur nunquam extra voluptatem esse: homines certè obedientissimi, sed suo vengit, non divinæ voluntati, quorum maximum est negotium, cuticulam in bonâ pace curare, & indulgere genio, dum licet. De his verissimè dixit Gregorius: *Desiderium cælestium nesciunt, qui c. 13.*

cor in terrenis voluptatibus desigunt.

Christianus sapiens, cui non alia corporis, quam vilis mancipii cura, mortem non aliter quam digressum matutinum & nocturnum quopiam inamæno & incommodo prorsus hospitio spectat. Quisquis es, posses vitæ hujus exitum non timere, si alterius ingressum sperare posses; tuus hic timor inde oritur. Quamvis enim formidati vulgò exitus multe tradantur causæ, omnes tamen spe beatoris vitæ propoli evanescent. Qui cælum serio aspirat, ad hæc ludicra non trepidat. Huic tali homini labor, molestia, dolor, contemptus, ignominia, damnum, orbis, servitus, paupertas, senium, mors ipsa nihil aliud sunt nisi experientia schola, campus patientiæ, gloriæ palestra.

§. 10. Tria morbi gravia.

In omni ferè morbo gravia sunt, *Mortis metus, Dolor corporis, Intermissio voluptatum.* Quemadmodum verò calida frigidis, frigida calidis curantur, sic & illa suis curanda sunt antidotis. Videat hic æger, ne erret, & æstum æstu mitiget. Adolescens fuit qui medicamentis egubat frigidis, hic tamen clam medicis, domesticorum suorum, diebus non paucis jus bene pipæatum jejuno stomacho transmissit, & pectus balsamo inunxit, aliæque calidissima fomenta suo morbo admovit, & seipsum panè morti. Ergo *Timorem mortis*, amore curabimus, sed divino: modicum divini amoris omnem vanam formidinis fumum dispellit. Qui Christum amaverit, minùs amabit vitam, Christumque sentiet redamantem.

Hoc non sit verbum: Marce, ut amaris, ama.

Dolor corporis demulcendus est conscientie tranquillitate. Mens bene sibi conscia ægrum mitissime solatur: si quidem pura conscientia potens est pharmacum in omnes cruciatus. Illud etiam dolorem lenit, quod Gregorius suggerit his verbis: *Mitigat vim doloris, constata cruciatus.*

Aeternitatis Prodromi Caput II.

51

derata equitas sentient. Longè facilius dolores ager tolerabit, si altè in animum admiserit hoc unum: Iustissimus Deus vult me hoc pati.

Inter-
missio vo-
luptatum.
At voluptatum intermissio nihil affliget eum, qui voluptates cogitaverit aeternas. Illa, quas relinquimus, vana, breves, & plerumque scdæ sunt, & sæpissime priusquam deserantur, ipsæ suos amatores deserunt: ea, quas patria pollicetur, immensæ, stabiles, aeternæ sunt. Facile spernit voluptatem fluxam, qui sincere sperat aeternam.

§. 11. Morbus virtutum ludus.

In Psal. 31.
Morbus
virtutum
schola, &
vitiis
macellum.
Valtudo
virtutum
macellum
& schola
vitiis.
Bene pungenis, inquit Bernardus, si compungenis. Morbus, virtutum schola, vitiis quoddam veluti macellum dicitur. Quisquis egrotus est, in hoc ludu discipulus est. Valtudo contra plurimis virtutum macellum est, & schola vitiis: dum valent, furunt, & male valent, rectè agerent. Dum sani sunt, sexcentis negotiis intrancantur, Dei negotium in postremis habent. Quam multi casti sunt dum agroti sunt: cum convalescunt, in pristinas libidinum sordes revolvuntur. Hi longè tutius agrotarent, quibus tam periculosa & pestilens sanitas est. Hos ergo Deus in lectum compingit, ut sibi vacent, & rem salutis curent; vana vanis relinquunt, & cælum suspiciunt. Infirmis gravis sobriam facit animam. Ut ad calculum res redeat; Morbus multis quidem tædiis implicat corpus, sed multis explicat

In Psal. 31.
Morbus
virtutum
schola, &
vitiis
macellum.
Valtudo
virtutum
macellum
& schola
vitiis.
animum. Divini Pauli vox est: Et licet is qui foris est non sit homo, corruptus; tamen is qui intus est, renatur de die in diem. Hinc quamvis mala, quamvis pessima agritudo videatur, optima esse incipit, cum ægrum sanctiorem efficit. Multi cum sentiunt penam, corrigunt culpam. Nusquam prius quam in sano corpore ager animus habitat.

§. 12. Morbus corporis, animi salus.

Petrus A.
post.
Invalida valtudo hortatrix parsimonia, dehortatrix libidinum, & magistra est modestiæ. Tu pone sollicitudinem, quidquid corpori evenierit, salvis es, si modo valtudo animi sit bona. Enimvero plurimis ad animi valtudinem profuit agritudo corporis. Ille vir altus ex humili, ex aquis evectus ad sidera, calique claviger, cuius vel sola umbra molestias morboque corporum pellebat, interrogatus aliquando, cur suam ipse filiam gravi morbo pressam sineret, respondit: Sic expedit ei. Tu quid scis, an non & tibi sic expedit? Ille idem, de quo loquor, filiam mox ut tuto sanam fieri posse cognovit, & sanavit, & sanandis aliis habilem fecit. Et tu quoque facito, ut tua tibi secura sit sanitas, fortasse sanabere. Denique quod tuum est, animum ante omnia cura, cumque cælesti medico curandum offer. De reliquo, si non quod optas, at profecto quod expedit, spera. Misera valtudo comes est quidem injucunda, sed fidelis, quæ te crebro vellicet, iter signet, & conditionis tuæ admoneat. In periculis tutissimum est præsidium fidus monitor. Quod si morbus sine remedio sit, file & gaudes carcere ruinoso facilius ac citius egredieris. Optime dixit Gregorius Nazianzenus: Anima morbo affecta, Deo propinquat.

§. 13. Morbus aeternitatis monitor.

Via ad
mortem
diversa.
Quantum hoc boni est, quod mala vitæ præsentis, brevi gustu perennis admonent supplicii? Ager itaque infinitas amaritudines declinare studeat, quando horis pauculis tam impatienter hæc amarissima tolerat; doloribus non longis discat evadere sempiternos, quibus nec pharmacopola, nec medicus, nec herba, nec dies criticus, neque mors ipsa medebitur; malorum hic omnium medicina. Via ad mortem diversa, unus omnium terminus est aeternitas.

Anaxagoras peregrè moriens, An in patriam referri

Tom. I.

A veller, amicis interrogantibus, Nihil necesse est, inquit, & adjecit causam: Undique enim ad inferos tantundem via est. Hoc responsum non minus convenit ad cælum adscensurum, quam caluris ad inferos. O febrium felix incendium ac utile, quia breve! O inferorum regi formidabiles, quia aeterni!

Ex quibusdam malis remedia constanter, & sæpè parvus præsensque dolor, ut venturis ac gravibus occurreretur admonuit, fuitque utilis qui molestus erat: ita morbus quicumque, quod magis infestat & torquet, eodem magis aeternitatis admonet, sive in deliciis, sive in flammis ducenda. Videant sani, attendant ægri quod eant. Voluptas omnis, sed & omnis mæror brevissimis clauduntur spatiis. Mortale est omne mortalium bonum; eodem hoc circo mala omnia coeferuntur.

Carceres metasque nescit gloriosa aeternitas;
Comparatum aeternitati tempus omne perbreve est.

§. 14. Morbus igitur oprandus.

Opranda sæpè est, inquam, corporis imbecillitas, quo maturius liber sis ac victor. Opravit hanc qui dixit: Pro me autem nihil glorior, nisi in infirmitatibus. Cum enim infirmor, tunc potens sum. Nam virtus in infirmitate perficitur. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus. Ut in vaginâ lacerâ sæpè bonus gladius, sic in corpore imbecilli ac morbo tortis subinde animus latet. Hoc robur est oprabile, quod nec dies minuit, nec fortuna. Egrotus non quidem idoneus est vectandis oneribus, aut arvo fodiendo, sed excutenda patientia, sed erigenda fiducia. Sic in navi robustior quisque remum agit, ac prudentior clavum regit. Vita quasi navis, rerum fluctibus & mundi pelago jactata, suos remos habet, est mundi suumque gubernaculum: si a vilioribus repulsus es officiis, ad nobiliora convertere. Vera & generosa vis hominis in animo est. Corpus animi domus quam robusta, quam fragilis sit, nihil ad hospitem, paucorum præcipue ærum: si domus corruat, migrandi necessitas in aliud, idque perpetuum, domicilium hinc exclusos transfert. Virtus in infirmitate perficitur. Et quamvis morbus videatur deterrimus, oprabile tamen hoc malum est, quod mali remedium sit majoris. Plurimorum sanè valtudo tunc est prosperissima, cum maxime adversa.

§. 15. In morbo quid legendum.

Zeno Demii filius, quem proximè nominavi, cum oraculum consulisset, quâ ratione optimam vitam duceret, responsum ei ferunt: Si mortuis concolor fieret. Vel, Si mortuorum consuetudine uteretur, hoc est, ut Suidas explicat, si veterum scripta legeret. Cum libris habitare, est inter mortuos degere. Atqui hæc cum mortuis consuetudo, vita optima. Sed sicut Egrotis ægrotis plena macella aut penora, sic & plenæ iis bibliothecæ aperire, & grandia obtrudere volumina infania est: iusculum illis aut olusculum quandoque satis est in lautissimam cœnam, sic & libellus unus altèrve in aliquot menses. Subinde legendum aliquid est, etiam infania est: ægrotis, si morbus aut dolor id ferat: sed legendum iis sicut comedendum. Quod comedunt, non statim glutiant, sed prius mandant, & cibum panem in ore, velut stomacho primo, concoquant: sic etiam quod legunt, non oscitanter transiliunt, sed unam alteramve sententiam expendant, & velut digerant. Aliter legere, est negligere. Sed ut ægrotis librorum, quos lecturi, delectus sit, syllabum subijcio brevissimum.

E Latinis.

Robertus Bellarminus de Arte bene moriendi.
Aut de Gemitu Columbæ.
Aut de Aeternâ felicitate Sanctorum.
P. Stephani Bineri Schola & Recreatio ægrorum.
P. Antonii Balinghemii solatium afflictorum.

E 2

E Ger

E. Germanicis.

Academia Ægrotorum Neoburgi Anno 1625.
edita.

Liber de Imitatione Christi, omnium pænè lingua-
rum, omnibus utilis.

Ex horum & horum aliquo æger velut apis libare po-
terit quæ solentur, quæ erigant, quæ doceant pati. Si
morbus aut vitæ ratio alios libros respuat, hæc ægroto
unicus sit, JESVS Christus crucifixus. Hunc ille librum
assidue legat, tot in eo reperturus solatia, quot verba,
quot vulnera.

§. 16. In morbo semper orandus.

ITa ajo: Semper orandum in morbo. Neque hoc
difficile morbo, si velit. Aut enim lingua (si ea tam
potens) ad Deum divosque fundendæ preces: aut, si
lingua torpeat, vel vocem dolor intercludat, animus ad
Deum attollendus supplex & obsecrans, quieto cor-
pore: nisi quod ardentes subinde gemitus tam secre-
ta cum Deo colloquia rectè distinguunt. Sed is sæpè
morbus est, qui non solum vocem impediatur, sed & ani-
mum deprimat, jubeatque sibi pænè soli attendere: at-
que tunc patientia & tolerantia dolorum pro precibus
offerenda sunt Deo. Gratum illi sacrificium est Dolor,
qui jungitur Patientia. Benè precatur, qui benè patitur.
Neque orare tantum, sed & exorare Deum credendus
est is, qui ad illum legatos mittit tam desertos DOLO-
REM & PATIENTIAM. At sit ægrotus, cujus vocem
quandoque suppressat, & animum frangat, & patien-
tiam vincat dolor, etiamnum tamen modus est quo
oret. Circumspiciat saltem, videbit assidentes, adstan-
tes paratos juvare, promptos succurrere. Quam facile
tunc ægro unam alteramve voculam mittere: Quæso
te, mi amice, mi frater, linguam meam dolor hebetat,
tuam tu mihi commoda, & has preces percutte, hos &
hos psalmos recita, hoc aut illud è libello prælege. Quis
tam durus sit, qui hanc operam neget decumbenti? Er-
go, cum æger suis ipse verbis precari non poterit, pre-
rit alienis. Ergo & repeto: In morbo orandum semper.
Nunquam Deum importunè adire possumus.

§. 17. In doloribus, & aliis per diem quid cogitandum,
quid agendum.

Homo Deo fretus, tametsi ærumnis pressus, dolo-
ribus plenus non malè discribit: Dum spiro, spero,
& semper meliora, quod mea scilicet fini propiora cer-
no. De dolore optimè philosophatus Seneca: Nemo,
inquit, potest valde dolere, & An. Sic nos amantissima no-
stri natura disposuit, ut dolorem aut tolerabilem, aut brevem
Notum illud faceret. Nam summi doloris intentio invenit finem. Hoc
itaque solatium vasti doloris est, quod necesse est desinas illum
sentire, & nimis senseris. Illud autem est, quod imperitos in
vexatione corporis malè habet: Non assueverunt solo animo
esse contenti, nimis multum negotii eis cum corpore est. Quo-
circa, mi ægrote, assuesce paulatim animum à corpore
deducere, & multum cum meliore ac divinà tui parte
versari; cum corpore, parte fragili & querulâ, non plus
quàm necesse est. Et quia ratio tam assiduus dolor est,
ut non subinde intermitterat, subinde etiam remittat,
ideo non statim omne animi exercitium omittendum
cense, cum in morbo cubas, cum dolores sentis. Ante
omnia, vide, ut si ullo modo possis, preces matutine,
& aliquod conscientia examen vesperti suum habeant
progressum: si vox langueat, oret animus. Rei divina
interesse non potes, & Deum panis albedine velatum
cernere? In lectulo tuo tempus tibi destina, quo Deum
animo præsentem aspicias. Noctem verò & somnum
nunquam ordire, quin prius conscientiam per nota
quinque capita discusseris. Interdum, cum nullus dolor,
aut remissior est, primum libellum cape, unam alteramve

Epist. 78.
anx. mod.

Notum illud
poeta:
Si longus,
levis est; si
gravis ille,
brevis.

Nox &
somnus
numquam
ordiendus
sine con-
scientia
examine.

A periodum perlege, & lecta expende. Quotidie, unam
saltem horulam tibi selige, quam ordiaris orando, &
labentem illam piis gemitibus aut jaculatoriis preca-
tunculis distinguas, eamdemque orando finias. Sic
horam integram orasse censeberis in celo. Si nec hoc
potes (quod vix ullus dolor coget non posse) saltem
mediam tibi horulam defini, quâ aliquoties ad Deum
mentem erigas, & per intervalla calum suspires; hoc
enim dolorem (quemcumque tandem) & mitigabit
& minuet.

Ad omnium precum tuarum principium & finem, Principi
divina voluntate te totum & ad omnia paratum con- & finis
fecra. Hæc omnia tam non difficilia sunt, ut ea vel precum
moribundus præster, ne dum is qui in dolore est non
adeo sævo. Quod si horum omnino nihil possis, aut
rectius, nihil velis, saltem unicâ illâ horâ, cum quem
pateris dolorem, fer patientius. Noli, obsecro, mala
tua facere tibi ipsi graviora, & te querelis onerare:
levis dolor est, si nihil illi opinio adjecerit. Contrâ, si
exhortari te cœperis, ac dicere: Nihil est, aut certe exi-
guum est, durescit, jam desinet: levem illum, dum putas,
facies. Omnia ex opinione suspensa sunt; ad opinio-
nem etiam dolemus. Tam miser est quisque quàm se
esse credit.

§. 18. Aliter sani, aliter sentimus ægri.

LAcides philosophus, cum plurima rei domesticæ
amississet: Nos, inquit, aliter in scholis disputamus, ali-
ter domi vivimus: ita sani solatiorum copiam ægris sug-
gerunt; ubinam est æger ille qui seipsum satis soletur?
Nimirum, tu si hic sis, aliter sentias. Ah, quàm vitrea
est virtus nostra, levi collisus frangitur! Ænei nobis vi-
demur, cum sani sumus: dicta fundimus speciosissima,
& dolores pænè provocamus: cum adsum, fugimus,
cadimus, jacemus ante illum cum hoste congressum.
Sumus homines, inquit, & moribunda corpulcula vim
doloris ferre non valent. Humana corpora non negem
fragilia, sed non usque adeo, quin ad tolerantiam om-
nis adversi fat virium habitura sint, nisi multò major
infirmis esset animorum. Hæc nostra mollities est,
quæ virtutis innumeros desertores facit, dum omne
difficile tamquam intolerabile respuitur. Virtus perit,
si tollatur ejus materia, difficultas.

§. 19. In omni ægritudine, pia ad Deum suspiria.

Domine, fortitudo mea, & robur meum, & refu-
gium meum in die tribulationis.
Domine est: quod bonum tuis in oculis suis faciat. Hier. c. 16.
Pater mi, probetur servus tuus usque ad finem; ne
desinas ab homine iniquitatis. 1. Reg. c. 3.
Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justifica-
tiones tuas. Tob. c. 34.
Placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in ne-
cessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Chri-
sto. 2. Cor. c. 12.

Dito. Cum enim infirmor, tunc potens sum.
Nunc Domine, secundum voluntatem tuam fac me-
cum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Tob. cap. 3.
O JESV & Maria, amor meus, finite me pro
amore vestri, & pati & mori: non sum meos amplius,
sed vester T O R V S.

Sic orabat bonæ memoriæ * Alphonsus Rodri-
queius. Qui obiit
anno 1617.
epiâ nocte
Sanctorum
omnium,
dum ultima
hæc verba
pronuntiaret:
Ah, JESV,
annum vita
87. comple-
vit.

§. 20. Ægroti quedam vitia.

Primum. Libenter audire curiosa, nova, nugatoria.
II. Non libenter audire mortis monita.
III. Conqueri de iis qui sui curam gerunt.
IV. Cibos ut malè paratos non probare, rejicere.
V. Lectum ut malè stratum exprobrare.
VI. Credere non satis se curari, ideò murmurare &
indignari.

VII. Rariùs

VII. Rariùs de Deo & divinis cogitare & loqui.

VIII. Non in omnibus Resignatum; seu divinæ voluntati subiectum esse.

IX. Quædam censere intolerabilia, nec omnia Christianâ patientiâ concouere.

Et quæso, quid ad te, mi æger, quid in Galliâ, Belgio, Italiâ aut Hispaniâ fiat? Tu potiùs quære, quid fiat in celo, quid inter Divos, quid rerum agatur apud inferos.

Hoc tu quære, quidquid demum alii inter se sciscitentur. *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* Jam tibi curæ sit, cura salutis tuæ unica; Unum enim est necessarium.

Quid tibi cum curiosis illis aut novis plerumque fictis? Tibi his non prodes, alius offensionis es. Et quid eos averfaris, qui vicini te periculi monent? agnosce illos, faciales sunt mortis.

Obsecro te, senes illos, quorum fòrs plures novisti, ne imiteris, quibus de morte loquentes audire, mors fuit. Et amabo te, non plus hætenus profeceris, quàm sic pueriliter mortem timere?

Non didiceris tot annis, libenter, tranquillè, & imperurbatè mori? Quid trepidas? Voluntati Dei quàm integerimè te committe, & negotium hoc penè omne confectisti. Si velis credere altius veritatem intuentibus,

Omniis vira supplicium est.

Romanum sapientem hîc tibi opportunè ingero: *In hoc, inquit, profundum inqueritumque projecti mare, alternis æstibus reciprocum, & modò alternans nos subitis incrementis, modò majoribus damnis deferens, assidueque jactans, nunquam stabili consistimus loco: pendemus & fluctuamur, & alter in alterum illidimur, & aliquando naufragium facimus, semper timemus. In hoc tam procelloso, & in omnes tempestates exposito mari navigantibus, nullus portus nisi mortis est.*

At sua quemque credulitas seducit, & in eis quæ diligit, voluntaria mortis oblivio. Quotidie præter oculos nostros transeunt notorin, ignotorumque funera: nos tamen aliud agimus, & subitum id putamus esse, quod nobis totâ vitâ denuntiatur futurum. Non est ista Natura iniquitas, sed mentis humanæ pravitas, rerum omnium infatiabilis, quæ indignatur inde se exire, quò admixta est precario. Iniquus est, qui muneris sui arbitrium danti non relinquit: avidus, qui non lucri loco habet quod accepit, sed damni quod reddiderit. Ingratus est, qui injuriâ vocat finem voluptatis: stultus, qui nullum fructum esse putat bonorum, nisi præsentium. Nimis angustat gaudia sua, qui eis tantummodò quæ habet ac videt, frui se putat. Cito nos omnis voluptas relinquit, quæ fluit ac transit, & penè antequam veniat, aufertur. Gaudeamus ergo omnes eo quod datur, reddamûsque id cum reposcimus. Alium alio tempore mors comprehendet, neminem præteribit. In excubiis stet animus, & id quod necessarium est, nunquam timeat, quod incertum est, semper expectet. Utrumne stultius sit, nescio, legem mortalitatis ignorare; an impudentius, reculare. Omnes, imò omnia in ultimum diem spectant. Quisquis ad vitam editur, ad mortem destinatur, ad æternitatem præparatur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

A cile sit, quidquid difficile censetur. Morbi condimenta Morbi sunt, crebri ad cælum gemitus, malorum à Sanctis omnibus toleratorum memoria, iterata & jaculatoriæ precatiuncula, quibus modò sanctissimæ Trinitati, modò soli Christo, nunc beatissimæ Virgini Mari, nunc aliis Divis supplicandum pro constanti patientiâ, & felici ex hac vitâ transitu.

Tertia. Circa alios homines.

M Edicis tam corporis, quàm animi parendum integre. Ad ægrotum revisentibus, patientiæ, & animi bene compositi specimen præbendum. Et licet morbus affligat, multa turbent, quædam displiceant, plurima non sapiant, aliqua ad nutum non fiant, nunquam tamen murmurandum: sed omnia molesta, spe præmii condienda; dicta factaque omnia submissione & patientiâ commendanda.

§. 22. Ægroti sitis qui curanda.

Ægrotorum plerique cruciantur siti, præsertim febrientes: nos illis fontes monstrabimus, unde hauriant pro libitu.

Latro plurimorum cæde nobilis, in Austriâ inferiore in rotam actus est, cruribus solùm contractis, producendæ morti in gravius reo supplicium, & testatius ceteris exemplum. Sed virum se præstitit hic reus, & religiosissimus Christianus esse cepit in tam diris suppliciis: nam quidquid dixit, patientiam spiravit & penitentiam. Assiduus vocibus Deo supplicare, scelorum veniam orare, patronos cæcites implorare, imò & concionatorem agere, atque à flagitiis adstantes dehortari instituit. Jamque dies in vespèram ibat, cum numerosus populus affluere: aderant etiam, suâ opinione solatores tam gravia patientis, reipsa tam generosæ patientiæ spectatores. Nam ille in pœnas suas pronus, ut vitam quæreret meliorem, spe futurorum dolorem mitigare jubebat præsentem: sed & gratias Deo agebat, qui dum irascetur, clementiæ meminisset, & sic castigaret ut parceret. In illo tamen tam lento tormento, quod ultra triduum putabatur duraturum, alterutrum orabat, vel naturitatem obitus ad finiendos dolorum furores, vel imbris opportunitatem ad mitigandos saltem æstus & sitim. Utrumque auxilium adfuisse observatum est. Nam sub occasum solis copiosa defluxit pluvia, & ipse paulò post pœnâ simul & vitâ defunctus est.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

En, mi Christiane, & tu tuam hîc rotam habes, sed longè molliorem, tuo tu lætulo, velut rotæ, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & sitis te premar. Quare ut opportunus in te imber defluat, in Golgothâ monte lætulum tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pendet Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbres. Hic bibe, hic reficere, hic saturare: tantò futurus sanior, quanto hic biberis intemperantiùs.

Matt. 5.8.

Senes, qui bus, de morte loquentes, mors fuit, non sunt imitandi.

Senes Con- feli. ad Pol. 1.28. 29. & 30.

Quis in- quis, Avidus, Ingratus, Et stultus.

Ad mortem destinatur, qui ad vitam editur.

Nefas est contra Deum queri.

Morbis gravior assiduam vult patientiam.

condimenta quæ?

Omnia molesta spe præmii cõdienda.

Anno 1590. Latro in diris suppliciis religiosissimus esse cepit.

Lib. 3. hist. Franc. 1.10. initio.

Christus mittit.

verba inscripti: Hunc mihi sudorem, o mortales, scelera vestra expresserunt: videtis ista, & vitam priorem improbam non definitis? Utinam nos Childeberti nunc simus, & in nostram ipsi vindictam animemur. Certè patientem Christum nemo luger verius, quàm qui ea, ob quæ passus est Christus, odisse incipit.

§. 24. Agroti lectulus.

Vrit agrotum lectulus, etiam si supra Sardanapali plumam, supra Smindyridis rosam sit mollis. Smindyridem Sybaritam nemo non novit mollitiæ vitæ infamem juvenem, quem cum mollissimæ plumæ inclementius fodicarent, experiri voluit, mollitiæ indormiret solutis rosarum foliis. Sed hic etiam odoratissimus juxta & mollissimus torus, rigidus nimium erat & asper in tenerum latulculum. Nam bonus juvenis questus, per proximam priorem noctem adeo dura sibi fuisse lectisternia, ut etiam cicatriculas pustulasque, intractabilis strati argumenta posset monstrare.

*Ælia. lib. 9.
var. hist.
c. 24.
Smindyri-
dis molli-
tie vitæ in-
famis ju-
venis quis
lectulus.*

*Laurentius
martyr pro
lectulo
craticulam
habuit.*

*De quo vide
Anton. Gal-
lonium de
martyribus,
c. 1. mihi
pag. 21.*

Ager tamen si cubet in culcitris quæ vel pilum leporinum, vel plumas perdicum habeant, tamen rigidum dicit accubitus. Venia illi danda est; dolores hanc querelam extrudunt. Sed alios lectulos monstramus longe duriore. Laurentius Martyr candentem pro lectulo craticulam habuit, post illum Vincentius Martyr, & alii complures hoc ipso repositi sunt lecto, heu nimium quantum aspero; cum tamen mor persuasit esse tolerabilem.

Supplicium olim de Christianis horribilissimum sumebant Perfæ, quod *scaphismus* dicebatur. Nam Christianus excarnificandus geminis scaphis, velut cista oblonga & arcæ supinus includebatur, capite solum, manibus ac pedibus exstantibus. Pro cibo mel & lac vel invito infundebatur, protrahenda vitæ & angendis cruciatibus immanissimis. Nam interdum ardentissimo soli opponebatur inclusus, oculi viæ dedebantur, caput insuper, manus, pedesque melle ac lacte perungebantur, hinc culicum ac muscarum ingentia examina partes illas velut atro prode, vigiliarum & precum vitam quidem servabat, quia verò facile perfluebat, sedam in ipsa cista putredinem, & inde vermes generabat. Ita hominem in hoc lectulo jacentem foris crabrones & vespæ, intus lumbrici & vermes miserrimè laniabant. Hinc fiebat, ut cum mortui corpus aperiretur, sedæ à vermibus erosum inveniretur. Atque hoc inauditum tormentum ad quindecim, ad septemdecim, ad plures etiam dies producebatur inter immanissimos Martyris dolores. Hunc mihi lectulum, mi æger, hoc Martyrum cubile heu miserabile, & cruciatibus pleissimum considera. O quam suaves sunt dolores tui ad istos, quam mollis est tuus lectulus ad istum, quam nihil est morbus tuus ad hæc tormenta? Sile igitur, & patientiam persevera. Qui socius est crucis, locius erit & paradisi. Et optime dixit beatus Salvianus: *Mihi genus quoddam sanitatis esse videtur; hominem interdum non esse sanum.*

*Socius
crucis qui
est, socius
erit & pa-
radisi.
Epist. 5.*

§. 25. Agroti delitio, Christi Hortus.

Hæc cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat Hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus. In hunc Hortum, mi ægrote, omnes Cælites te invitant: hic audies mira, videbis mirissima. In hoc Horto ipsa cepit Lætitia tristari. Tristis est, ait, anima mea usque ad mortem: Sustinete hic & vigilate mecum. Permite, obsecro, mi æger, ad te quoque spectare hæc verba; Sustine hic & vigila paulisper cum tuo Domino. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Atque jam orantem audi: Pater mi, si possibile est, transseat à me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Paulò post hoc ipsum repetens: Pater, inquit, si vis transfer calicem istum à me, verumtamen non mea

*Ioan. c. 18.
v. 1.
Mat. c. 26.
v. 37.
Marc. c. 14.
v. 23.
Luc. c. 22.
v. 42.*

voluntas, sed tua fiat. Sed & tertium eandem precationem ingeminat: Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. In supremis his angustis, nemo unus hominum est, o Christe, qui dolorem tuum vel minimum refocillet, nullus qui vicem tuam participet, qui mœrorem tuum verbulo soletur. Etiam amicissimi deserunt, ipsi etiam discipuli lingua quàm animo meliores destitunt, paulò ante vinciri tecum & mori parati, jam stertunt, brevi & fugam circumspicunt. Solus, o Christe vigilas, solus precaris, ludas, & laboras. O felicem te, Hortule à Domino tuo purpurate, & sanguinis notis velut rosis stellate, tu arcanas illas voces atque gemitus, tu suspiria lacrymis distincta, tu preces singultibus interruptas audivisti, conscius mœrores, qui Christum, soporis, qui socios oppræsserat. Garrant alii Adonidis aut Alcinoi hortos; nuge sunt, & mera dumeta ad te comparati: Elysi campi, elysii non sunt præ tuâ signitate. Non errem, si te feliciorum primo illo paradysum dixerim. Et quis me transferat, ut olim Adamum, in nova hæc & beata tempe? Sed & o felicem te terram, quæ Domini tui cruorem combibisti, nunquam tam pretioso rore irrigata. Quis mihi det ut sexcentis oculis fatigem locum quem Servatoris vestigia presterunt, genua congerunt, cui sese os, oculi appresserunt. Sed o terra, an non erubuit te premi tam sacro pondere, te aspergi tam nobili liquore? imò certè rubere cœpisti, nimis nimis pretioso purpurascens, postquam rubentem tibi stillam novus hic hortulanus irroravit. Ab hoc hortulano discat precari æger: in hoc Horto flores legere, est actus patientiæ varios con- jungere. Sed hoc jam explicatius docebimus, ad istius Horti lectulum.

§. 26. Christi inter Olivæ lectulus.

Ægrotum vix quidquam efficacius soletur quàm ille Christi in Olivifero viroto lectulus, sed heu rigidas nimis & plenissimas dolorum. Videte & attendite. Vix hortum Christus ingreditur, & mox pavere, pallere, angere, gemere; tristitiam aperire, tædium non diffiteri, angores vultu prode, vigiliarum & precum societatem poscere, à sociis abire & redire sapius, quietem tamen aut solamen nulpam reperire. Et en, ut avellatur à suis, procumbat in genua, terræ faciem allidat, irarum Patrem exoret, verba suspiriis distinguat, precationem perseveret, imminente sibi mortem averti postulet, non tamen suæ potius quàm summæ voluntati letis fieri flagiter, preces easdem ter repetat, ad suos ter revisat, toties le terræ alternat, cruentum denique liquorem membris omnibus manantem exprimat, in hoc rigido terræ lectulo. O spectaculum hominibus, & vel ipsis Angelis luctuosum! Et factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram. Ita Christus toto plorabat corpore: undique prorumpabant lacrymæ, & quidem sanguineæ. Ita nimirum amor divinus festinabat in nostram salutem, ut illi tarda nimis visa sint vincula, columna & flagra cunctari, morari vepres & clavi, crux ipsa nimium differri videbatur. Sic Deus dilexit mundum. O amorem immensum, qui explendo mors una satis non fuit, qui ante mortem vitam ipsam mori coegit, ita quidem ut nostri amantissimus Iesus membratim interire, guttatim contabescere, & per lenta sanguinis stillicidia diversis viis animam abire voluerit: & tamen plus diligebat ille quàm perferebat, plus perfere cupiebat, quàm per humanam naturam valebat. Mors, illi pœnarum ejus levissima videbatur; nec ei sufficiebat, si semel tantum moreretur in Golgothæ cœmeterio, nisi prius fuisset etiam mortuus in Gethsemani viridario: parum ei erat si inter latrones expiraret medius, nisi & ante sudore sanguineo sic fumarer, ut jam flagellatus videri potuisset. O Christe! nondum hic ullus est Brutiorum gente Romanus carnifex, nondum

*Et ei pa-
rum erat
inter latro-
nes expi-
rare.*

Aeternitatis Prodromi Caput II.

55

nondum hamata te flagella lacerant; nondum aculeati sentes divinum verticem perfodiunt; nondum praegrandes clavi manus pedesque configunt; & tamen jam nunc tam uberes cruoris fonticuli fluunt. Quid cras fiet, cum totum corpus unus erit livor, vulnus unum? nimirum hodie rivuli currunt, cras dabis cruori maria: atque hic lectulus inter Olyas cespitem stratus, mollis videri potest, praeter illo crucis rigidissimo.

In alteritro horum te ipsum, mi aegrote, colloca, & mox omnes dolores tuos senties miscere. Longe suavius tuos perferes, si tui Domini cruciatus aestimaveris.

§. 27. Mater Domini, ad egrotum revivens, his eum compellat:

Erigere, & surge, ambulandum est. Et, nisi possis aliter, in hac lecticula tua ab angelis tutelariis deferri te curabo ad montem, in quo mundi medicus habitat, qui pharmaca non est pharmacopolio emit, sed e corpore suo promittit, imò corpus suum porrigit in pharmacum, & sanguinem suum propinat in medelam omnium non tantum morborum, sed & mortis. In Golgotham ergo deferri vis? En, delatus jam es, quia deferri voluisti. Hic mihi solos praebere oculos: nullum aliud membrum a te postulo in opus; nullum laborem impero: solum hic videre, laborare est. Attolle igitur oculos, & en oculos tui Creatoris sanguine & lacrymis plenos; in morte natantes. Sed & ceteras capitis partes vide. Nares fetore, os felle & aceto, aures ludibrio, vertex vepreto cruciatur. Vultum jam dignoscere difficile est, per hoc palloris, cruoris, livoris velum. Cetera membra omnia numerata, vulnus unum reperies. Nihil hic sanum, nihil dolore liberum.

At tu, mi cliens, dolores sentis? Hic meus filius majores. Angeris? Filius meus magis. Parum solatii habes? Minus iste. Multum pateris? Plus iste. Non adeo multum tibi videris peccasse: Nihil iste: & tamen quidquid peccatis omnium debebatur, unus iste & solus excepit. Vide caput, brachia, pedes; vide totum corpus: nullum membrum, pars nulla cruciatibus vacat. Non tantum manus pedesque clavorum tormenta sentiunt, sui sunt & auribus, & linguae, & oculis clavi. Nec quidquam in eo designare est, cui non suum sit tormentum. Vide ergo, fili mi, filium meum, & ipsius doloribus tuos mitiga. Cruciatui tui guttulas, cum hoc tormentum Oceano misce. Ita dolores tui plus habebunt praemii, minus tormenti.

§. 28. Humana voluntatis cum divina consensus, & conspiratio.

Vti sanis, aegrotis, moribundis nihil est factu facilius, ita nil omnino utilius, quam, *Velle quod vult Deus, hoc dies noctesque, hoc mane, meridie, vespere, hoc horis omnibus, hoc assidue, hoc sanis & aegrotis, hoc nemini non inculcandum.* Epictetus sola praecipue naturae sapientissimus hac in re magister effectus: Melius, inquit, illud iudico quod Deus vult, quam quod ego. Adhuc illi ut minister & pedisequus: cum illo desidero, cum illo expeto: denique quod ille vult, idem & ipse volo. Atque ut modum ostendat, quo in rebus humanis omnibus voluntas divina est sequenda, istud insuper addens: Semper, inquit, illud potius volo quod sit. Quidquid enim sit (peccatum excipimus) divina voluntate fieri certum est. Hoc ergo fieri potius velimus quod sit, quidquid denique nobis ipsis vel aliis quibuscumque fiat. Ea de causa hic ipse sapientissimus philosophus quemlibet monens: Ne postules, inquit, ea quae sunt, arbitrari tuo fieri. Sed, si sapias, ita fieri quaeque velis, ut sunt. Necessitati qui probe se accommodat, sapit; estque rerum divinarum conscius.

Hoc ipsum de humana voluntate ad divinam conformanda longe confirmatius docens Epictetus: Mihi

A quidem, inquit, optabile est à morte invadi, nullà alià re nisi voluntate mea curanda occupatum, ut perturbatione vacuus, *Lib. 3. diff. 3. & citra impedimentum dicere possum Deo: Nunquid praecepta tua violavi? Nunquid ad alia sum abusus facultatibus quas mihi dedisti? num sensibus? num te unquam incusavi? num gubernationem tuam reprehendi? Aegrotavi, quia voluisti. Aegrotarunt & ceteri, sed ego volens. Pauper fui te volente, sed latus. Non imperavi, quia tu voluisti. Nunquam appetivi imperium. Nunquid me unquam hac de causa tristorem vidisti? Nunquid unquam vulnù minus hilari te accessi? Paratus, si quid mandes, si quid imperes. Vis me nunc ludorum celebratorem? Ageo. Gratiam quam possum maximam habeo, quod me dignatus es ad ludos tuos admittere, & ad spectanda opera tua, & ad ministrionem tuam intelligendam. Hac me cogitantem, haec scribentem, haec legentem occupet mors.*

B Superi! quam hoc Christianè, quam hoc sapienter, quam divine! Quid agimus, Christiani, aut quae frons nostra, si ad haec talia non erubescimus? Bruta sumus pecora, imò saxa sumus & durissima cautes, si sensus nobis non redeat ad luculentissimam hanc Naturae informationem. Sed audiant divinae voluntati rebelles, audiant & respondeant Epicteto aequilima postulant: *Ostendite mihi aliquem, inquit, qui aegrotet, & beatus sit: Lib. 2. diff. qui & in periculo sit, & beatus: qui & moriatur, & sit beatus. scri. c. 19. tus: Animum ostendat aliquis vestrum hominis, qui idem post med. cum Deo sentire velit, posthac nec Deum nec homines culpaturus, qui nulla re frustretur, qui nullo casu ledatur, qui non irascatur, qui invidet nemini, qui non emulatur: qui (quid enim ambagibus est opus?) ex homine Deus fieri desideret. Certè fieri licet hac voluntatum conjunctione. Quocirca aegrotus cum eodem Epicteto sapere non recuset, dicatque: Duc me, o Deus, & tu voluntas divina, eò quod sum à vobis destinatus. Sequar enim alacriter. Quod si noluerò, & improbus ero, & nihilominus sequar coactus. Ergo, si Deo ita visum fuerit, ita fiat.*

C Aut igitur velimus in rebus omnibus, in morbo etiam & morte, quod vult Deus, aut fateamur, nos datà operà quod bonum & rectum est, averfari & *NOLLE.* Malus esse vult, qui studio recusat esse bonus.

§. 29. Desperationi occurrendum.

Nihil desperatione periculosius, nihil pejus salutis Desperatio hostis invenit. Cetera enim suis cuncta remediis tione nihil leniuntur, hoc malorum maximum atque ultimum, ubi pejus. abeuntem animam oppresserit, nullus jam remedio locus est. Huic ergo cum temper, tum in fine vehementius obstitendum est, quod & tunc urgere acrius solet, & nihil jam est reliqui quo salutis consilia cunctando rejicias. Extremæ horæ negligentia prorsus irreparabilis Negligentia est: non resurget, qui hic lethaliter ceciderit. Ergo vel horæ extremæ irremediabilis est. Ex homolog. ex animo, Peccavi, Deus, tibi propitiatus. Emendationem sponde, & veniam impetrasti. Nullum tam magnum est hominis peccatum, quin multò major sit Dei misericordia. Hanc spera, spes non confundit. Suavis Dominus universis, & miserationes eius super omnia opera eius. Rom. c. 5. Ipsum Dominum audi: Nunquid abbreviata, inquit, & v. 5. parvula facta est manus mea, ut non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Psal. 144. v. 9. 1sa. c. 50. v. 2.

Sed nos frequenter omni ex parte fallimur: in peccato fervidi, post peccatum gelidi, peccando quidem exultamus, memorando peccata desperamus. Multi Peccatores spe veniae peccant, cum peccaverint, veniam desperant. multi vero Utinamque male, sed hoc alterum multò pessimè. Ergo niam de- inausitam peccatorum sarcinam quam primum abijce, sperant.

E 4

est

Pigra dilatio excusatione caret.

Pf. 50. v. 19.

est qui exoratus ab humeris illam tuis transferat, qui graviora jam transtulit: cui nil grave, nil difficile est. Tantum ne differas. Et quamvis pigra dilatio excusatione careat, laude tamen non caret vel fera emendatio. Satiū est serō quā nūquam respicere. Ergo animo præsenti utere, & respira; pauca lacrymula inferorum incendium extinguunt. Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.

§. 30. Spes vite melioris miseras mitigat.

Seneca ad Marciam conso. c. 17. & 25.

Iter ad superos quod est facilius.

In Phœb.

Ubi Seneca ex te quero, mi ager, Quid miraris miseras tuas? Ad hoc genitus es, ut perderes, ut perires, ut sperares, metueres, alios teque inquietares, mortem & timeres & optares, & quod est pessimum, nunquam scires, cujus esses status, nec unquam in eodem statu durares. Præter hoc quod omne futurum incertum est, & ad deteriora certius: facilius ad superos iter est, animis citò ab humana conversatione dimissis, sic enim minus fecis ponderis que trahunt. Nempe leviores ad originem suam revolant, si liberentur antequam altiū terrena concipiant. Nec unquam magnis ingeniis chara in corpore mora est. Exire atque erumpere gestiunt: ægè has angustias ferunt, vagi per omne sublime, & ex alto afflicti humana despicere. Inde est quod Plato clamat: Sapientis animam totum in mortem, prominere; hoc velle, hoc meditari, hac cupidine ferri exteriora tendentem. Et quā illud clarè Plato de meliore vitā! Mhi videtur, inquit, vir qui revera vitam in studio sapientia posuerit, cum fiducia moriturus, plenus bonæ spei, quod magna ibi premia consequetur, si obierit. Hoc prius viderint in tepebris, tu in sole id non videas? Quid ergo, mi ager, res terræ te turbant? breviter celum habitabis. Illuc aspira, & quidquid miseriorum sentis, minus senties.

§. 31. Spes vera vite beatissima.

2. Tim. c. 1. v. 12. Eccl. c. 34. v. 16. usque ad 21.

Timor Domini dat vitam & benedictionem.

Psal. 4. v. 9.

Pf. 60. v. 5.

Pf. 70. v. 5.

Pf. 61. v. 9.

Psal. 118. v. 50.

Rier. c. 17. v. 17.

Idem c. 31. v. 16.

Tob. c. 13. vers. 15. & 17. v. 12.

Pœtas aut philosophos tibi hinc non ingero: res seria est. Ex ipso divini eloquii fonte propinabo tibi purissima fluentia. Ergo merorem mitte, spemque certā dic cum Doctore orbis: Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem. Quid recidas curte spei homo? Siracidem etiam audi: Qui timet Dominum, nihil trepidabit, & non pavebit: quoniam ipse est spes ejus. Timentis Dominum, beata est anima ejus. Ad quem respicit, & quis est fortitudo ejus? Oculi Domini super timentes eum, protector potentia, firmamentum virtutis, regimen ardoris, & umbraculum meridiani, deprecatio offensionis, & adiutorium casus, exaltans animum & illuminans oculos, dans sanitatem & vitam & benedictionem. Regius vates quā hinc fortis, quā intrepidus, etiam funus suum prospiciens: In pace, inquit, in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe constitisti me. Quānam illa? alibi exprimit: Quia factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici: inhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tuarum. At dicas: Impatientia mea malè me jubeffigere. Hic iterum tibi remedium, cum Davide clama: Quoniam tu es patientia mea Domine, Domine spes mea à juventute mea. Neque satis huic regi, si frequentissimè exclamasse: Spes mea in Deo est, Deus spes mea. Sed & alios ad idem hortatus: Sperate, inquit, in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra. Cur tu non sequaris, toties voce præcuntem? dic ergo animo: Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti, hac me consolata est in humilitate mea. Et cum Hieremiā vate: Et ego non sum turbatus te pastorem sequens, & diem hominis non desideravi, tu scis. Non sis tu mihi formidini, spes mea tu in die afflictionis. Eundem alibi monentem audi: Quiescat vox tua à ploratu, & oculi tui à lacrymis, quia est merces operi tuo, & est spes novissimus. Jobus in hoc confidentissimus: Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Idem jam in mortis vicinā degens: Rursum, ait, post tenebras spero lucem. Sciret, clamat Siracides, quia nullus speravit in

Domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis Ecclesi. c. 2. ejus, & derelictus est? aut quis invocavit eum, & despectus est? v. 11. 12. 13. lum: quoniam pius & misericors est Dominus, & remittet in die tribulationis: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Et Oseas: Spera in Deo tuo semper. Nam, Omnes v. 6. qui sperant in eum, non infirmantur. Siquidem, Bonus est v. 6. Dominus sperantibus in eum, anime quærenti illum. Bonum est v. 61. cum silentio prestolari salutare Dei. Verè, bonus Dominus, & confortans in die tribulationis, & sciens sperantes in se. Sed & Nabu. c. 1. nos scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quo- vers. 7. nam videbimus eum, sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem v. 1. Ioan. c. 3. in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Spem ergo firmissimam concipe de Dei bonitate; & ille sperantem in se non deferet. Videbis Deum in regione vivorum. Pf. 114. v. 9.

§. 32. Tranquillitas est verā spe.

Converte anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi. Quid fatigaris per tam varia laborum genera? En, adest Dominus, omni labori tuo finem impositurus. Define ergo, mea anima, velle misera esse, & tot laboribus intabescere. Quietis tuæ initium morbus & mors. Laboriosa, inquis, initia. Ita est. Sed scis; ple- rumque nulli dies minus quieti quā qui quieti proximi: nulli minus festi, quā qui festos antecedunt. Idem hic. Requies tua, æterna requies: Nunc Parascève te fatigat; brevi sequetur Pascha nunquam finiendum. Age, & brevem adhuc seu laborem, seu dolorem exhauri: jam portam spectas, non tantum illam per quam è vitā hac egressus, sed & per quam ingressus est in illam æternam. Et si vix laborare cæperis, tunc tamen satis est laboratum, quando id ille cenfer, cui laboratur. Tu ergo, mea anima, vanis vana dimitte, & ad Deum te verte, qui benefecit tibi. Beneficia illius in te summa & innumera: arenam maris citius numeraveris quā ista; quibus utique ad cælum tibi viam (ita bene spera) non ad inferos voluit aperire. Bernardus Clarevallensis hoc ante obitum suis unice commendavit, ut in tutissimo divinæ clementiæ sinu spei anchoram firmarent. Illud igitur carmen regium in corde & ore versemus assidue: In Pf. 30. v. 1. te Domine speravi, non confundar in æternum.

§. 33. Solatium est doloribus.

Et hac mihi sit consolatio, ut affligens me dolore non parcat, nec contradicam sermonibus sancti. Hoc igitur solatium, interim dum me dolores urunt, incalecam, & animi virisque colligam, quando cruciarum magnitudo certam mihi mortis spem est allatura. Scio enim dum me dolores velut parturientem excruciant, fore ut tandem salutis & incolunitatis spiritus, vitæque alterius requies atque tranquillitas parata mihi sit, ut Dei misericordia super me resplendeat, siue cum mortem inferat, siue cum vitam tuetur. Nulla igitur mei commiseratione retardetur Deus, nam si moriar, liber & securus à peccandi metu evadam, nec unquam deinceps Dei voluntati resistam, ut qui ex hujus vitæ & mortaliū inconstantia recesserim. Valde videlicet imbecillitati meæ timeo, ne forsitan in viā rectā & proposito sancto deficiam. Cum itaque hæcenus, per summam Dei misericordiam & gratiam, in bono permanferim, aut inde avulsus, citò redierim, nollem ab vitæ innocentia recedere; quamvis spes mihi firma sit fore ut nunquam Deo contradicam. Non est igitur cur mortem timere debeam, sed potius est cur eam constanter expetere ac expectare possim: quam cum tandem immittere in me voluerit Deus, tantum abest ut illam deprecari velim, ut pro magno potiùs beneficio eam sim habiturus. Sanctus enim esse, cum conari debeam, à sanctissimo & purissimo spiritu, Deo, nihil iniqui, aut parum mihi utile accipere possim. Adeste igitur dolores, exercete me, prout vobis à Deo concessum. Incipere mori & non dolere, vix ulli contigit. Scio, hæc sacra aliter non constant.

Mors non est timenda.

Æternitatis Prodromi Caput II.

57

constant. Per dolores ad mortem itur: hæc via regia est. Exiguo tempore dolemus, ut non doleamus æternum.

§. 34. Dolores omnes frangit Patientia.

Dolor, res acerba, immixtis, horrida, tristis, amara; naturæ adversa, sensibus odiosa, sed quæ virtutis ope si non dulcescere, certe leniti frangique, fors etiam, si virtus animum armaverit, aut sentiri parcius, aut quodammodo nec sentiri quidem possit. Ita dico: qui in hac luctu non volens terga dat, sed toto nisu ac bonâ fide resistit, semper est superior, semper abit victor. Quid ô luctum murmurat contra tuum regulum: illi ab æterno destinatum, vas istud in honorem, hoc in contumeliam, aliud in alium usum, omnia tamen fragilia fingere & mortalia. Quid ergo indignaris? Querelæ & indignatio nil aliud quam accessio mali sunt: Nihil enim tam exasperat fervorem vulneris quam ferendi impatientia. Omnis indignatio in tormentum suum proficit. Sic laqueos fera dum jaçtat, astringit: sic aves viscum, dum trepidantes excutunt, plumis omnibus illinunt. Nullum tam arctum est jugum, quod non minus lædat ducentem, quam repugnantem. Unum est levamen- tum malorum etiam ingentium, PATI, & necessitatibus suis obsequi. Quid igitur morbo corporis, animi morbum addere juvat, reque miseriorem facere murmurando, & illum tibi reddere infestorem, qui labores hominum ex alto videt, patientiamque considerat, remedio illam compensaturus & premio.

Sed obicit ager: Quidquid dixeris, non facies ut non sentiam quod sentio. Mi delicate ager, saltem in tuis auribus, si non alibi apud te, permittite habitare patientiam. Non ego dolorem, dolorem esse nego, sed eum opprimi posse dico patientiâ. Hæc si non omnem doloris sensum eripit, at doloris certe victoriam concedit, dum vires sufficit ad illum viriliter ferendum. Quapropter excitandus & armandus est animus, contraque suos hostes in aciem educendus. Lentus, imparatus, atque impatiens animus sæpe minimis dejicitur. Sicut pavidus miles qui hoste viso diffugiens abjicit arma, & ipse sibi periculum facit, ubi periculum non fuisset impavidus, sic ignavum animum, & sensibus obsequentem sola cogitatio doloris exanimat, qui si patientiam, ut securum objecisset, doloris victor evasisset. Patientia non modò animi vim auget, sed ipsam doloris asperitatem imminuit. Quod si dolor sit acerrimus & maximus, sperare incipe, ipsa doloris magnitudo finem promittit: quod jam supra demonstratum est. Nam sicut ad extrema gaudii pervenisse principium est doloris, sic extremitas in dolore, principium gaudii sit oportet. Contrariorum hæc lex est; alterum ex alterius fine nascitur.

Sed an non erubescimus, tot è Christianis pueros ac puellas tulisse cum gaudio, quod nos viri sine fletu & questibus non ferremus? Nos ergo non possumus, quod isti & istæ?

Quid trepidas? erige te anime, spera in Deo: mox erit finis. Gravia sunt ista; sed sunt breviora. Noli, oro, succumbere. Pulcherrimum est & verè Christianum nec voluptati cedere, nec dolori.

§. 35. Patientia Specimen, Mendicus.

Vide mihi, obsecro, ad Hierosolymæum illum probaticum annem, jacentem mendicum. Mendicum tantum? ægrotum etiam. Heu! ipsa ex se sola paupertas, & diuturnus & gravis morbus est: si corporis dolores accedant, geminatur malum, quod tolerari non potest nisi geminata patientiâ, qualis certè in hoc paralytico. Pauper fuit & pænè extra legem aliorum. Nam adeo aris & opis inops erat, ut hominem non habuerit, qui ipsum turbatis undis admoveret. Servulum sibi conducere non poterat, omni Codro & Iro pauperior.

A Sed nec fuit qui misericordiâ se moveri sineret, ut tam indigenti opem ferret, aut manum suam commodaret. Nullus miserabatur, nemo solabatur; nemo juvabat, respiciebat nemo; deserebant omnes, quisque rem suam agebat. Ad hoc paupertatis malum accessit sæva paralytis. Ah! quàm difficile est simul & pauperem, & ægrotum esse! Neque morbus istius hominis, tuius mensis aut anni fuit: ipsos triginta & octo annos, membrorum usu destitutus, gravissimè jacuit, quid nisi spirans cada-ver, & funus ante mortem, & pænè dum viveret, sepultus? Ægris plerumque dies unus mense stat, mensis anno, annus sæculo. Quot ergo sæculis putes stetit illi huic ægroti tot annos? Et tamen (vide patientiam & imitare) animi mansuetudinem non perdidit, postquam omnia perdidit. Dignissimus erat cui alii primas deferrent in piscinæ motæ accessu, & cujus valetudini suam omnes alii postpenderent, & tamen nullus cessit: omnes properarunt morbum suum primi in undas excutere, & qui secundus esse vellet, nullus erat. Neque tamen hic desperata valetudinis homo spem omnem & patientiam consumit: sed nec ulli invidet, nulli indignatur, nulli convitiatur; neminem acculat, neminem crudelitatis damnat, nulli alteri sortem suam imprecat: sed nec sibi malignus est; non se diris devoveret, non execratur suum ortum, non turpiter lamentatur, non culpat fortunam, non suos parentes: multò minùs in Deum est impius, non obmurmurat, non superos nimis rigidos clamat, non se immerentem affligi queritur, non mortem lentam increpat, non laqueum parat; sed opem patienter expectat; post longam desperationem etiamnum sperat; non importunè sibi a Christo postulat, non contumaciter urget, contentus arumnas suas Servatori non celasse. Tu, qui ægrotas, imitari hæc potes, imò debes, aut calum non speres.

§. 36. Patientia typus, Princeps Magnus.

Quæri posses: aut nimis caelestes, aut etiam nimis viles & plebejas animas tibi in exemplum patientiæ proponi. Quid jam, ni homo? Christum in cruce imitari non potes, aut Laurentium in craticulâ? imitare Lazarum semesit stipulis immorientem: æmulare Alexium angustis latebris immorantem, & in iisdem finientem. Nimium, inquis, duri lectuli, & exempla nimis prisca. Ergo recentia vis? Non desunt certè quæ sequi possis. Scio te tam delicatum qui craticulas & cruces æquo animo non tantum non feras, sed nec aspicias quidem vel audias. Ergo blandius tecum agam, & docebo in rebus arctioribus non queri.

Sunt (fortassis tu illorum unus es) qui ut valetudinem servent, aut læsam reparent, nullos sumptus, nullas aliorum molestias, sed nec decorum aut leges ullas pensi habent; modò illi sani sint, etsi leges violatæ.

Vide mihi magnos principes, qui paucis abhinc annis, sic corporis sanitatem quærebant, ut animi non amitterent.

D Wolfgangus LVIII. Archiepiscopus Moguntius, Severinus de Elector XLII. extrema invaletudine laborabat. Incidit rebus Mo- hæc incommodum in ipsum annum jejuniū. Carnes gunt. mihi morbus poscebat, lex Ecclesiæ prohibebat. Suadebant pag. 968. Pontifex ipse annuebat, ut morbi causa potius carne quam pisce vesceretur. At ille solus suæ causæ adversa- rius, maluit offensorem habere * Hygejam quam Ec- clesiam: & ne sibi plus quam aliis sacræ leges indulgere viderentur, nihil ille indulgit corpori.

Idem fecit, in eodem sacro folio proximus ante ipsum, notus ille celo terræque Daniel. Hic in tanto divitiarum & dignitatis fastigio, in tantâ curarum & negotiorum mole, & in tanto morbi & dolorum incurfu, sibi hoc persuadere non potuit, ut vernum illud jejuniū vel unico aviculæ aut oviculæ frustillo minimū violaret,

violaret, præsertim cum per morbum vel naturam, nec piscibus quidem vesci posset. Ovis igitur & iusculis contentus tantus princeps, omnem aliam autelautitiam mensâ suâ exclusit; voluitque non solum non aliis, sed nec sibi esse offensionem. Sic Ecclesiam matrem, se verò filium professus est, cuius scilicet esset, matris leges sanctissime potius servare, quam eas explicare in suum favorem. Ergo in lethali morbo ab omni pecude tam squamosâ quàm pilosâ constanter abstiniuit. Atque hoc primum: Alterum, in eodem morbo preces Canonicas nunquam omisit. Sed & illud in illo præclarum: Cum querela esset ad ipsum delata; feras lægetibus nocere: Bene est, inquit, facile huic incommodo medebor: malo ego ferinâ omni carere, quàm propter illam subditos in damno esse.

Ubi jam illi queruli agroti, sibi quæ tam indulgentes, qui cum non omnia ad nutum fluunt, calum terræ miscunt. Vel saltem purpuras sequantur, si nolunt centones. Mendiculos nudâ humo cubantes emulari renuunt: duces & principes in lætulis decumbentes imitentur. Lazari aut Laurentii exempla nimis antiqua sunt aut ardua? Tantorum præfulum recentissimis factis patria facere conentur. Nimis ignavi militis est, non tantum non commilitonis, sed nec ducis exemplo moveri.

Ignavi militis est, ducis exemplo non moveri.

§. 27. Patientie specimen, Rex Maximus.

Bono animo nulli cruciatus corporis sunt extimefcendi, ac ne mors quidem. Cur hanc vel illos metimendum præter peccatum. Mortem desiderant boni, ut portum naufragii, ut finem dolorum, ut belli diuturni ac periculoli lauream; sciunt se probari hac ratione, non damnari.

Philippus II. Hispaniarum Rex, grande posteris exemplum, tam iniquâ valetudine confectus est, ut omne genus deterrimorum morborum in eum unum conjurasse videri potuerit: totius corporis doloribus gravissimè oppressus jacebat, quid nisi spirans cadaver. Dixisset hunc Principem Regemque maximum, Calamitatis trutinam & Morborum tabernam congruè vocari. Morbi, quibus simul eodemque tempore conflictabatur, hi præcipue numerantur. 1. Arthritis, seu morbus articularis. 2. Manuum pedumque ulcera. 3. Apostema genu & dextri musculi. 4. Febris continua. 5. Hydrops, & sitis perpetua, maxima. 6. Febris Tertianæ. 7. Dysenteria. 8. Insomnia. 9. Accessit, quod nullam in partem moveri potuerit. Horum morborum parè singuli satis fuerint ad cruciatus & mortem inferendam: quid non fecerit omnium simul incurtus? Sed ille animo, quo valebat, generosissimo, & verè Christianâ patientiâ, hos omnes morborum impetus sustinebat, tantò sanior ac vegetior mente, quantò minus corpore, illustrissimum prorsus patientiæ Christianæ speculum. Hoc Philippus à Jobo didicit, magno illo in cetrâ Huius principis, quem tot abacti greges, tot ademptæ opes, tot ruinâ oppressorum pignorum inopinatus interitus, statu movere non potuerunt. Nudum ipsa nuditas, miserum ipsa miseria quasi oblectabant. Nudum se ingressum, nudum egressum canebat, & tanquam pro beneficiis Deo gratias agebat, & laudes psallebat: Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum. Non illum criminationes amicorum, non aliorum contemptus, non uxoris blasphemia irritio, & acerbissima insultatio vincebat: hanc increpabat, illos refellebat, omnes monebat: diceres etiamnum in throno sedere regnantem. Plagâ pessimâ totum corpus percussum scatebat ulceribus, sanies defluebat, omnibus membris velut cavernulis erodentes vermiculi erumpébant, vivum erat cadaver: his cruciatibus nec tantillum frangebatur: saniem velut otiosus sui spectator testa radebat; putredinem fororis, vermium agmina fratrum loco amplexabatur;

Homini nil timendum præter peccatum.

Describit hoc Cervaera Turrianus de felici excessu Philip. II. Hispaniarum regis. Idioma te Hisp. Franciscus Guillimanus Latino. Morbi quibus confectabatur Philippus II. Rex Hispan. Ejus patientia.

& (Tertullianum agnosce) erumpentes bestiolas in eisdem specus & patus foraminosa carnis revocabat. Unde multis hic ahenus, & robur triplex circa pectus tam calamitosum? Quia nihil sibi malè conscium erat, nullis culpis pallecebat. Fortunè illud regnum diabolus abstulerat; proprium animæ patientis & equè imperium nec abstulerat Jobo, nec ulli nostrum potest auferre. Vis videre & audire Jobo potentiorè? Attende, nam & ipse attentionem postulat.

§. 38. Patientie specimen, typus, speculum, exemplar absolutissimum, Christus Dominus.

Ovos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, Thren. c. 1. si est dolor sicut dolor meus: ad te Christus de cruce vers. 12. clamat. Per viam hanc Calvarie transis, cum adversa Dolores pateris, sed transis tantum, quia dolores tui quicumque, nostri ad hoc dolorum æstuarium ac pelagus nihil sunt, doloris imagines sunt. Titus crucifixi verus est dolor, in quo toto nihil est quod dolore sit liberum. Ossa, nervi, venæ, sunt doloris & si quid horum à flagris & spinis illæsum, per funium ris. ultimam extensionem, immaniter jam cruciatur. Nec est qui hæc tormenta tanta vel verbulo molliat. Amici plorantes (& quot eorum?) nil profunt; fugitivi discipuli deferunt; insultantes inimici affligunt, & quem antea clavis, jam probis & linguâ configunt. Sed nec afflictiissima mater juvare potest. Ipse Pater iratus derelinquit in tormentis filium; cuius oculi spuris, rabo, lacrymis pleni nil nisi lacrymantem matrem & triumphantes hostes aspiciunt; aures contumelias saturæ nil nisi sarcasmos & blasphemias audiunt; lingua felle corrupta, siri exusta, frigidam rogat, nec impetrat; nares cadaverosus factor ad extremum usque halitum cruciat; flagella & vepres recentissimos etiamnum rivulos sanguinis protrudunt; membrorum compagine luxata ossa numerari cupiunt; purpurati clavi dimissuros se negant nisi mortuum. Quidquid designes toto corpore, certum cruciatum ostendis; animum extremè afflictum omne solamen destituit. Et tamen in tantis suppliciis Christus in non questus, non indignatus, nulli malè imprecatus, supplicii imò veniam deprecatus est omnibus; quot injurias. Attendite jam & vide, si sit dolor tuus, sicut dolor tui Domini, tui Servatoris. Christum non amas, si pati reculas.

§. 39. Panoplia agroti Patientia.

Interrogatus Demosthenes, quid in eloquentiâ judicaret præcipuum, respondit: Actio. Roganti, quid proximum? respondit: Actio. Roganti, quid tertium? Nil aliud respondit, quàm Actio. Ita primum premium actioni; sed & alterum ac tertium eidem attribuit. Si Egrotos quærat, quid agrotos maximè sit necessarium? optimè necessaria responderit qui dixerit, Patientia. Si denuo quærat, quid utilissimum agrotis? Idem quod ante respondendum: Patientia. Iterum quærenti quid decentissimum in morbo? Hoc ipsum repetendum: Patientia. Una sibi Patientia triplex hic premium deposcit: uni eisdemque prima, & altera, tertiæque est assignanda laurea. Hoc ori divino credamus. In patientiâ vestra possidebitis animas vers. 19. vestras. Nec aliter Paulus: Patientia, inquit, vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes reportetis promissionem. Ecce vers. 36. quid tibi vis o impatiens? Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Quo pungeris, inde nascitur rosa quâ coroneris. Veritas proclamat: Qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. Igitur Augustini consilium admitte, & Patere quod non vis, ut assequaris quod vis. Hoc ipsum Salo-Psal. 79. mon inculcat: Disciplinam Domini, fili mi, ne abjicias: nec Prov. c. 3. deficias cum ab eo corripieris, quem enim diligit Dominus, cor- v. 11. & 12. ripit: & quasi in silio complacet sibi.

A Tutelari tuo Angelo idem tibi quod Tobia dicitur. Tob. c. 12. Cum crede: Quia acceptus eras Deo, ideo necesse fuit, ut tentatio

ratio

Aeternitatis Prodrömi Caput II.

59

Tab. c. 3. a. ratio probaret te. Hoc autem pro certo habet omnis, qui te co-
lit (o Deus) quid vita ejus si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in corre-
ptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim
delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem tran-
quillum facis, & post lacrymationem & fletum, exultationem
infundis. Sit nomen tuum Deus Israel benedictum in secula.

Inc. cap. 6. Ergo, Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Vasa figuli pro-
bat fornax, & homines justos tentatio tribulationis. Agrotus
igitur ad omnem patientiam compositus dicat: Iras-
Domini portabo, quoniam peccavi ei: donec causam meam ju-
dicet, & faciat judicium meum, & educet me in lucem, videbo
justitiam ejus. Quod si divina ira tam gravis est quæ pur-
gat, quam erit gravis quæ damnat? Hanc nulla, illam vel
mediocris flectit patientia. Quapropter, mi agrote, ad
omnigenam te patientiam compone: Patientia tibi an-
*te omnia summè necessaria est. * Cibus tibi fortasse*
non sapit? Patientia: commune hoc agrotis est, & ple-
rumque primum, eduliorum gustum non habere. Som-
nus tibi brevis & interruptus? Patientia, agroti vix un-
quam tam bene dormiunt ac sani. Dolores te urunt?
Patientia: hoc morbi proprium, hoc agrotare est. For-
tasse negligentius tibi ministratur? Patientia: agrote in
omnibus satisfacere, difficillimum. Fortasse desunt qui
recrent & solentur? Patientia: Christus Dominus con-
solator est optimus. At multa desunt, quæ necessaria vi-
dentur? Patientia: desint omnia, unica modò addit Pa-
tientia, & salva erunt omnia. Ad Carolum V. Impera-
tozem articulare morbo laborantem Elektor Brande-
burgicus Joachimus revisit, monuitque medicorum
operâ utendum. Cui Carolus: Optimum hic remedium,
inquit, est patientia. Ita prorsus: Agroti Panoplia est Pa-
tientia, hac ille se armet, & nec morbum, nec dolores,
nec mortem nimium formidabit. Cum his ille hostibus
fortiter congrederetur, & certò vincet: Nam Patientia
vincit omnia.

** Sit illud fortasse mi-*
nus elegans,
certe pru-
dens Anton,
Curvari ai-
dium est:
Non erit
clamor in
valetudi-
nario, si
patientia
fuerit in
infirmo, &
charitas in
infirmario.

Patientia
amatus
nec mor-
tem nec
dolores
timet.

§. 40. Tandem migrandum est, hospites sumus.

Cic. in Cat. Ita nostra hospitio similis. Nos in domo alienâ &
Vita nostra
hospitium
est.
Sup. cap. 5.
vers. 15.
Aug. 10. 10.
ser. 31. fine.
De verbis
Domini.
Vita nostra hospitio similis. Nos in domo alienâ & precariâ versamur; vix in eam admitti dimittitur, & cum abeunte abire recordatio, tanquam memoria hospitii unius diei prætereunt. Non credis? redi post dies paucos, & narra te ibi pridie hospitatum, negabit diversitator, se tot supervenientibus ullius meminisse: sic fluctus fluctum elidit, nubes nubem. Luculentissimè Augustinus: Omnes, inquit, peregrini sumus. Ipse est Christianus, qui & in domo suâ, & in patriâ suâ peregrinum se esse cognoscit. Patria nostra sursum est, ibi hospites non erimus. Nam unusquisque hic & in domo suâ, hospes est. Si non est hospes, non inde transit. Si transierit, hospes est. Non se fallat, hospes est: velit, nolit, hospes est. Sed dimittit illam domum filius suus, hospes hospitibus. Quare? Et in stabulo si esses, non alio veniente discederes? Hoc facis & in domo tuâ. Cessit tibi locum pater tuus, cessit filius tuus. Nec mansurus manes, nec mansurus relinques. Si omnes transieris, aliquid quod transire non potest, operemur: ut cum transierimus, & illò venerimus, unde non transeamus, opera nostra bona ibi inveniamus. Quando igitur hospites sumus, migrare non reculemus. Non est letius iter peregrino quam in patriam.

§. 41. Tertius vitæ terminus.

Iob cap. 14.
vers. 5.
Vitæ dies
homini
annumera-
ti sunt.
** De ultimo*
vita termino
sermo est.
Numerus mensium ejus, apud te est. Constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Quidquid agas, o homo, quidquid moliaris, vitæ tuæ dies jam annumerati sunt tibi. Orbis medicos ad te convoca; Podalirios, Machaonas, Esculapios, Hippocrates & Galenos omnes reviviscere jube, non hi omnes vel horulam annis tuis apponent, ultra quam velis Deus, * Pharmacopolia exhaurias, aurum & uniones glurias, ut vitam extendas, tamen terminos qui præteriri non poterunt, non promovebis. Cautus sis, quantum velis, vitæ pericula om-

nia declines, morborum principis obstes, numerum mensium tuorum non augebis. Optes, voveas, roges, nihil agis; vitæ tuæ termini jam constituti sunt, nec unquam (quidquid resistas) præteriri poterunt. Arenam maris tu quidem innumerabilem credis, sed & hanc numeratam habet is, qui vitæ tuæ annos, menses, dies, horas, momenta habuit numerata jam ab æterno. Quid quid vel ars tua, vel industria tibi promittant, spatium vivendi nec unico momento tibi reddent auctius. Cibus tibi præstantissimorum copia sit & selectus; vinum florem bibas; nunquam labores nisi ad sanitatem; tantum somni capias quantum & lex archiatrorum, & ratio valetudinis poscit; ad numerum & calces & algeas, nihilominus mortalis eris, & ubi vitæ tuæ metam (quam Deus ab æterno prævidit) contigeris, age valedic rebus humanis, & ad rationem reddendam te para; tribunal te vocat. Nullam hic moram, nullas inducias, nullam incomperendinationem quære. Eundum est; ne tergiver-
fare: ratio reddenda est; ne excusa: mora omnis præcisa est; ne dilationem postula. Numerus mensium cujusvis hominis apud te est, o Deus: constituisti terminos ejus qui præteriri non possunt, non possunt, non possunt. Neque Senecam hoc latuit; Nemo, inquit, nimis citò moritur, qui victurus diutius quam vixit, non fuit. Tullius suum, metasque dati pervenit ad eum.
Nulla in-
ducia
quærenda.
Consol. ad Marciam cap. 20.

Fixus est cuique terminus: manebit semper ubi positus est: nec illius ulterius diligentia aut gratia promovebit. Lecticam tuam centum medici, sexcenti amici, mille cognati sepiant, eorum tamen nemo juvare te potest, unus & solus Deus potest. Actum est de re, o homo, actum est, & quidem actum est in æternum, si tunc hostem habeas Deum. Aeternum periisti, si hoc mortis momento à Deo recessisti, aut, si prius recesseris, ad Deum non accessisti, receptus in gratiam. Ultimum vitæ tuæ momentum sententiam de te pronuntiat. Qualis moreris, & cadis, talis resurges, talis vives in omnem æternitatem. Ah! sapere incipe, & Deo vivere. Quidquid agis, memento aeternitatis.

Ultimum
vite mo-
mentum
sententiam
pronuntiat.

§. 42. Prima agroti Objectioncula.

Facile me ipsum solari potui cum lanus & valens fui: facile provocabam mala absentia: ecce dolor, quem tolerabilem esse dicebam: ecce mors, contra quam multa animosè locutus sum:

Nunc animis opus Aenea, nunc pectore firmo. Nimirum aliud sensi cum steri, aliud nunc sentio cum jaceo, in lectum dejectus. Extra arenam hostem lacerare facile est; in hanc inferre animum illum quem extra hanc conceperis, difficile. Mortem passim contemnimus, sed cum extra mortiferi teli jaculum nos esse credimus, At verò cum homo se in eodem cum morte circumclusum videret, hostem quem spreverat, timere incipit. Atque adeo aliud est, lectam meditari, aliud luctari: illud etiam timere, hoc non nisi fortium est.

Quid ais, mi agrote, quid contra te ipsum queris? quid pristinam eamque bonam mentem mutas? Quasi verò pugilis sis, cum in umbrâ est, sapere, & animos alios gerere; cum luctus suus pulverem ingreditur, desperare & animo collabi. Bonus gladiator etiam in arenâ consilium capit, etsi prius inops consilii. Quia, mi homo, & aude: vicisti, si velis vincere; si possis non desperare. Editorem & Munerarium tuum Christum aspice te aspicientem. Certaminis tui non spectator tantum est, sed Christus & adjutor: & omnia arma quibus ipse usus, quasi manu non tamen tibi porrigit. At tibi illa forsitan, uti Saulis Davidi, habilia non sunt? flagra, spinas, crucem recusas? Scutum cape, PATIENTIAM: hoc tectus eris & tutus. Cetera bono Deo committe. Nosti illud Abrahami ad filium: DEVS PROVIDEBIT.

Gen. c. 22.
vers. 8.

Objection-

Objectiuncula altera.

Ecce morior, qui diutius vivere poteram. Imò certe non poteras: nam si posses: puto viveres. Sed hoc dicere vis, volebam seu sperabam. Et hoc tibi crediderim, prout a iuniorum mortalium vitæ avidus, spei credulus est. Modicum vixi, ais. Quid si plus vixisses, nunquid ideo non vixisses modicum? Spatia vitæ huius imparia & incerta sunt, cuncta tamen breviter: vixit aliquis octoginta annis, quid hic quæso plus jam habet, quam qui octo? nisi forte curas, laboresque, & dolores, & fœdia ac peccata in lucro ponimus. Aut quid plus haberet si vixisset octingentis? nisi virtutes illius numeremus, non annos. Certe etiam Mathusale nongenti sexaginta novem anni, quid fuerunt nisi vapor ad modicum parens? Nullus omnino tam diu vixit aut tantum, ut non sibi modicum vixisse videatur, & est planè modicum quidquid hic vivitur: itaque si diu vivere delectat, vita illa querenda est, ubi semper vivitur, quæ etsi hic non sit, tamen hic queritur. Sed ego morior, inquis, dum bene agere cogitabam. Quid agere cogitabas, nec agebas? Sic forsitan in perpetuum cogitasses. Sunt qui bene agere semper cogitent, nunquam tamen incipiant, nunquam agant. Tu, credo, unus illorum eras. Quod si bene agere cœperas, ne dubites, quamvis boni operis finem mors prævertat, apud infallibile rerum æstimatorem nil tibi subtrahitur; integra merces tibi est, non actuum modò, sed & votorum. Bono sis animo. Rectum & breve iter ad præmium est, MOR.

Spacia huius vitæ imparia & incerta sunt.

Iacobi c. 4. vers. 15.

Mori est rectum iter ad præmium.

§. 43. Contra alias ægroti querimonia.

Ægrotorum querela sunt innumera.

Epist. 78. mod.

Dolores præteritos retractare miserum est.

Prov. cap. 3. vers. 12. In reprobationem ergo Domini ne reprobes: quia ipse vulnerat & medetur: percutit & manus ejus sanabunt. An nescis, vulnus quod à chirurgo est, medicamentum esse & initium valetudinis? Tu ergo non vulnus, sed manum vulnerantis attende, & fateberis te jam esse multò saniores (certè animo, si velis) quam cum esses sanissimus. At dolorem, inquis, gravem sentio. Quid si sentias, si illum muliebriter tuleris? Quemadmodum perniciosior est hostis fugientibus, sic omne incommodum magis inflat cedenti & averso. Sed gravis est cruciatus. Non est fortium, levia tantum tolerare. Cogita, non dicam tot centena millia fortissimorum martyrum; sed alios tibi non ignotos doloris victores. Narrat Seneca fuisse

Seneca epist. ead. 78.

Idem.

A quemdam, qui dum varices præberet excandans, legere librum perseveravit. Martyres aspici: mutilatos, lectos, laceratos, ultos, confoscos, fixos, stillantem ac guttatim mortuos vides. In hos memoriam sparge; & mirare te illis cetera simillimum, illorum tamen patientiam dissimillimam esse impatientiæ tuæ. Sed nihil, inquis, agere me finit morbus. Itane, nihil omnino? Vide quæso: corpus tuum invalitudo tenet, non animum. Itaque, si cursor sis, tibi pedes sunt ligati; si furor aut faber, manus impeditur. Quod si animus tibi esse in usu solet, suadebis, docebis, audies, discēs, quæres, recordaberis etiam ægrotus. Quid porro? nihil agere te credis, si temperans æger sis? si ostendas morbum posse superari, vel certè sustineri. Est, sihi crede, virtuti etiam locus in lectulo. Virtuti locus est in lectulo. Habes quod agas; bene luctare cum morbo, & satis egisti.

§. 44. Ægrotus ad seipsum, contra seipsum.

Quid ago? sicine ante canos morior, nec mihi, quod aliis, conceditur, senescere? nimirum in hoc omnes errore versamur, ut non putemus ad mortem, nisi senes inclinatosque jam vergere: cum eò statim infantia, & juvenus, atque omnis nos ferat. *Ætas senectutis vita immaculata.* Senectus omnium pulcherrima est. *Proba vita.* Melius est, cani sint sensus hominis quam caput. Senectutis dotibus abundè dives est, qui coluit Deum, qui prudenter vitam instituit, qui bene vixit. Et porro gloriosius est; virtute suâ quam temporis dono senuisse. Quicumque ad extremum fati sui venerit, diu vixit, & senex moritur. Stat sua cuique dies, ad quam cum venerit, metam attingit. Sed ea vitæ avaritia est, ut, cum moriendum, omnes nobis juvenes, hoc est, immaturi ad mortem videamur, eam octogenarii senes. Sed quid frustra annorum tuorum paucitatem numeras? Deus tibi vivendi spatium scripsit in tabulis providentiæ suæ, istud tu non ampliabis. Hoc iudicium à Domino *Ecl. c. 41. omni carni; & qui supervenerit tibi, in beneplacito Altissimi: v. 6. & 7. sive decem, sive centum, sive mille anni. Non est enim in inferno accusatio vita.* In Orbe altero, nulli Deum accusant quod nullam vitam non dederit longiorem; seipsos accusant, quod vitam non vixerint meliorem. Tu igitur hoc age, & annos æternos in mente habe. Nulla est jactura punctum temporis amittere, & æternitatem lucrari. Generosissime dixit Rex Macedo: *Ego me melior non atavis spatio, sed peremissis.* Tu quoque te meritis, non annorum terminis, sed æternitate, quæ nullum habet terminum.

§. 45. Ægrotus ad Deum.

Deus meus, & desiderium cordis mei. Ego missellus homuncio, & vermiculus vilissimus, hic lectulo affixus jaceo, sine manuum & pedum usu: otiosus, iners, torpidus, inutilis servulus; terræ grave pondus, nullus pro te labores perfero. Desidero tamen, ô Deus, desidero tui causâ quam plurimum laborare: desidero pro te algere, aestuare, fatigari, vexari, cruciari pro te: famem & sitim, molestias pro te quam plurimas perferre, dolores pro te acerbissimos tolerare desidero.

Hoc me desiderare docuit beatus Dominicus, qui cum maximis doloribus solito gravius urgeretur, monitus est à socio, rogaret Deum mihi secum agi. Cui vir sanctus subiratus: Nisi, ait, de tuâ simplicitate mihi constaret, te protinus hinc expellerem, quod hæc dicere non veritus sis. Et mox in nudam humum se abiciens: Gratias, inquit, tibi ago, mi amantissime Deus, pro his quæ mihi dedisti perferenda. Auge dolores, multiplica cruciatus, da centum morbos: dabis etiam, far scio, simul patientiam.

Ecquid ego aliud dixero, quam hoc ipsum: Exiguum nimis est quod parior, ô Deus, his doloribus (alios, atque alios adde. Sæviore longè verbera sum meritis, quam tu missillime Deus parcente manu infligis. Hic Domine

Aeternitatis Prodromi Caput II.

61

Domine ne parce, hic ure, hic seca, hic lacera, modo parcas aeternum. Si mihi sint centum corpora, centum ego cruces, tui amore, vestire velim: modo tibi placeam, modo inter tuos numerer, o Pater amantissime, quidquid mihi tandem doloris aut laboris sit sustinendum. Nullos labores, nullos dolores respuo, nullos accipio. Tua in me voluntas, Domine, integre fiat. Scio enim, quam bonum sit & facile tibi, Deus, servire, apud quem opus, & operis faciendi voluntas aequali saepe premio afficiuntur: apud quem voluisse facere, & fecisse, ejusdem esse pretii & meriti potest.

Ego jam ad quietem, a te, o bonitas, componor: nox mea mihi venit, qua nil amplius operari possum. Sed tamen, licet posse operari morbus mihi eripuerit, non tamen eripuit velle operari. Volo, Domine, volo, & dum in me superest vel halitus, tui amore & facere & pati paratus sum quicquid centum, quicquid mille fanulorum tuorum tuo amore flagrantissimi faciunt & patiuntur. Dic tantum Domine, quid me vis facere? quid pati me vis? Plenos ego tibi bonorum desideriorum Mundos offero. Ad Indos curram & extremos Japonas, sed voluntate curram & desiderio: non obstabunt huic montium juga, non praecipitia vallium; illa confendam, haec subibo: animum meum non morabuntur nivium cumuli, non eluviones aquarum; hos transneabo, illas perumpam: non saxa, non ignes revocabunt; illa percalcatum, hos suppressum ibo. Irrisiones etiam, contemptum, convitia, falsas accusationes pro te lubens volens patiar; propter te, o aeterna Sapientia, stultus haberi non tantum non recuso, sed ambio; sed & verbera pro te & tela accipere affecto, milites pro te mori ardentem concupisco. Nihil nimis arduum, nil nimis acerbum, nihil nimis difficile, nil erit inexpugnabile. Omnia superabos, pervincam & expugnabo omnia, te duce & adjutore. Et quicquid per vires non licebit, quocumque pedibus aut manibus perrepere non potero, illuc desiderio accedam, eo expeditis cogitationibus pertingam, id voluntate saltem & animo evincam.

Sed nunquid haec tanta desideria, si in opus prodeant, caelum mihi referant? nunquid si haec omnia factis representaro, aspectu Dei dignus ero? Ah! Domine Deus meus, si patiar & faciam, quicquid omnes unquam sanctissimorum hominum passi sunt & fecerunt, quicquid etiam pati aut facere voluerunt, non tamen ideo dignus sum qui vel momento te fruatur; quando minus ero, cum haec exigua & opere cassa desideria tibi offero. Quibus ergo modis iter ad caelum mihi expediam? O infinita bonitas, si mei misereri nolis, actum est de me: in caelum nunquam admittar, si tua misericordia excludat. Unicum ergo mihi asylum restat, unicum refugium ab ira tua & iusta in me indignatione. Misericordia tua, Domine, Oceanus est & immensissimum mare, in hunc ego me Oceanum, in hoc mare praecipitabo, cum me voluerit mors de hoc vitae colliculo deiecere. Sed etiam nunc dum colliculum hunc occupo, in inexhaustum tuum, o Deus, infinitae misericordiae pelagus me abjicio, certa spe, in his aquis tutum me fore ab inferorum incendiis. Clamo igitur cum Davide:

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Sed & in extremis meis angustiis, in supremam & ultimam vitam meam horula, cum animae meae jam jam erit de veteri sua tabernacula migrandum, hoc ipsum pro me clamare volo singulas respirationes meas: imo jam superstes & sanus deliberatissime & ardentissime volo, & jubeo, ut in ipso mortis meae momento, aut proximo ante illud tempore, singulans spiritus meus, tam Angelis quam hominibus vel singulando significet, se ad te, o Deus, clamare, neque vero aliud quam hoc ipsum:

Tom. I.

A MISERERE MEI DEVS, SECVNDVM MAGNAM MISERICORDIAM TVAM.

S. 46. Agrotus cum Deo paciscitur.

Svmum illud ac panem ultimum Ecclesiae Africanae decus, Fulgentius, Ruspensis Pontifex, doctrina & vitae sanctimoniam conspicuus, septuaginta diebus ante obitum, assidue ingeminabat has voces:

Domine, da mihi modo patientiam; postea indulgentiam. Hoc vir sanctissimus contra vim morbi, velut scutum obiciebat. Imo quod vehementius urebat dolor, eo ardentius precabatur hic praeful:

Patientiam o Domine, patientiam; postea da indulgentiam. Hoc est cum Deo suavisissime pacisci; nec praemium ante laborem, nec triumphum cupere ante victoriam, nec amoenissimum montis jugum sine sudore velle conscendere. Obiit Fulgentius ipse Januarii Calendis, novum utique annum exorsus in caelo nunquam finiendum.

Beatus Richardus Cicestrensis Antistes, ille alius tam benignus, sibi rigidus, qui tria milia pauperum pane unico refecit, qui non hispido solum cilicio, sed & ferrea corpus lorica domuit: hic in fatali morbo, jam ultimae lineae admotus, illud Christi Domini creberrime repetiit:

In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. Subinde & Matrem Domini his vocibus inclamabat:

Maria Mater gratias,
Mater Misericordia,
Tu nos ab hoste protege,
Et horam mortis suscipe.

Inter quas voces animam reddidit Conditori. Nimirum quibus dura vita est, vix dura mors est. Et quemadmodum mori, poena improbis, sic portus est probis, & na ingressus ad immortalem vitam. Ita mors invitis impetrat, volentibus servit.

S. 47. Deo gratias, assiduum sit agroti canticum.

Virgo beatissima, Domini mater, MARIA, ne unquam Deum benedicere cessaret, uti Bonaventura Christi ra loquitur, illud unum in ore semper habuit: Deo gratias. Neque aliud ferè respondere solita est, quam hoc ipsum, Deo gratias. Hanc loquendi consuetudinem Ecclesia in tali auctore pie reverita, suis omnibus voluit esse utilissimam. Hinc illa Christianis olim, uti jam vide hic e. 3. Religiosis, in omni salutatione & congressu familiaris s. 21. vox: Deo gratias.

Divus Cyprianus cum a Proconsule Galerio interrogatus brevissime respondiisset, recitata tandem e tabella anno 261. sententia: Thascium Cyprianum gladio animadverti placet: num. 30. dixit: Cyprianus, Deo gratias. Spiculatori vero aureos viginti quinque numerari iussit a suis diaconis. Lactentius Martyrum antesignanus, in candente craticula afflatus gratias egit. Thelica quoque fortissimus martyr dum ungulis laceratur, hoc ipsum inter carnificum rabiem ingeminavit: Deo gratias. Euplius etiam martyr, qui deum suspensio ad collum Evangelio plexus est capite, saepius iteravit hoc unum, Deo gratias. Bonifacius idem martyr, in saevissimis cruciatibus: Gratias, inquit, tibi ago, Domine Jesu. Beata Clara continuis viginti octo annis, morbo intabescens, assidue Deo gratias retulit. Anima qua benedixit, impinguabitur. Verissime dixit Prov. c. 11. Augustinus: Quid melius & animo geramus, & ore promamus, & calamo exprimamus, quam Deo gratias? Hoc nec dici brevius, nec audiri latius, nec intelligi gratius, nec agi fructuosius potest. Deo gratias, qui te tam fidei pectore ditavit. &c. In adversis, inquit Chrysostomus, infideles maledicunt, Christiani gratias agunt. Vide quanta sit hac philosophia, cum Deum laetificas, diabolum pudefacis, quod male fit ad Coloss. cum est, nihil esse facis. Nam & tu simul gratias agis, & Deus dolorem amputat, & diabolus abscedit. Nihil hac lingua sanctius est, quae in adversis Deo gratias agit. Certe non est inferior lingua

F

Morbus non potest eripere velle operari.

Misericordia est unicum asylum ab ira Dei.

De Patient. lingua Martyrum; utraque pariter coronatur. Tertullianus A
cap. 13. Jobum commendans: Cum ille homo, inquit, ad omnem
acerbum nuntium, nihil ex ore promeret, nisi Deo gratias.

Joannes Avila peritissimus interioris hominis magi-
ster, dicere solebat: Plus valet in ærumnis & doloribus
unum Deo gratias, quam sex millia in rebus prosperis &
bonâ valetudine. Nam Deo gratias agere, inquit, tempore
consolationis, est omnium; atqui tempore calamita-
tis, propriè proborum.

Quare, mi optime agrote, per tuam te salutem oro
sic animum, sic linguam forma, ut quo pejus tibi est,
hoc tu promptius dicas: Deo gratias. Tum deique imi-
tator crucifixi Domini censeberis, cum etiam in dolo-
ribus audebis dicere: Fastidia vexent, maiores angant,
desint plurima; Deo gratias: Sevant dolores, augeantur

cruciatibus, tormenta crescant; Deo gratias: Discerpar, di-
lanier, occidari; Deo gratias. Hæ voces celum penetrant,
hæc musica Deo gratissima; gratiarum actio inter ad-
versa & tormenta. Ad hoc hortatus Paulus: In omnibus,
inquit, gratias agite: tam in morbo, quam in valetudine
commodâ, tam in inopiâ, quam in copiâ, tam in per-
turbatione quam in tranquillitate, tam in adversis

Morbus est majus be-
neficium, quam si
omnia ad
nutum
fluant.
1. Thess. c. 5.
vers. 17.

quàm in prosperis. In omnibus gratias agite. Non enim
minus, imò plerumque majus beneficium Dei est,
morbus, inopiâ, solatii defectio, honoris privatio,
quàm si omnia ad nutum fluant. In omnibus ergo agen-
da gratia. In quâcunque mentis pessione sit agrotus,
dicat tamen: Benedicam Dominum in omni tempore; sem-
per laus ejus in ore meo. Nullum sit pamentum, nulli
sint dolores, in quibus agrote grave sit dicere: Deo gra-
tias. In omnibus gratias agite. Tantò gratiarum actio
nobilior, tantò patientia est gloriosior, quò morbus
aut dolor vehementior.

§. 48. Agroti vix in Deum fiducia.

Mori est
serium ne-
gotium.

Mori, serium est negotium, & ars minime ludica.
Et meritò possit ex agrote queri: Vixne te forum
æternitatis alexa committere? Viam inis & longam &
ignotam, & quò pervenies? His optime responderit
ager qui non miseriorum illud misit: Debeo, Cogor.
Sed illud potius etiam mente dixerit: Spiritum meum
Deo meo libens volens impendam: ita me committo
æternitati; ita letus abeo.

Sic profusus, sic & sani sentiant, præsertim ii qui velut
moribundi obeunt. Ex horum numero rectè quis dixe-
rit: Jam pridem mori coepi, jam morior, jam delibor &
consumor, jam iter ad æternitatem inisito. Et quia Dei
misericordia finem nescit, & mensuram omnem exce-
dit, sic pergo intrepidus: In te, Domine, speravi, non confun-
datur ex æternum (sic spero) in æternum, in æternum. Et
quamvis è divinis paginis mille me oracula confirmant,
largissimam tamen rationis lucem, quam hic Romanus
sapiens allegat, non spreverim. Quid de morte, & verò
etiam quid de reditu à morte ad vitam, sit sentiendum,
à priscis sic docemur.

Seneca
epist. 102.
post med.

Cum venerit dies ille, qui mixtum hoc divini huma-
nique fecernat, corpus hoc, ubi inveni, relinquam: ipse
me Deo reddam. Nec nunc sine illo sum, sed gravi ter-
renòque detineor. Per has mortalis ævi moras, illi me-
liori vitæ longiorique proluditur. Quemadmodum novem
mensibus nos tener maternus uterus, & præparat
non sibi, sed illi loco, in quem videmur emitti, jam ido-
nei spiritum trahere, & in aperto durare: sic per hoc
spatium quod ab infantia patet in senectutem, in alium
naturæ sumimur partum. Alia origo nos expectat, alius
rerum status. Nondum cælum, nisi ex intervallo, pati
possumus, proinde intrepidus horam illam decretoriam
prospice: non est animo suprema sed corpori. Quid-
quid circa te rerum vides, tanquam sarcinas non aspor-
tandas aspice. Transendum est. Dies iste quem tanquam
extremum reformidas, æterni natalis est. Depone onus.

Spatium ab
infantia in
senectute
in alium
naturæ par-
tum nos
sumit.

Vitæ dies
extremus,
æterni na-
talis est.

Quid cunctaris? tanquam non prius quoque, relicto,
in quo latebas, corpore exieris? Hæres & reluctatistum
quoque magno nili maris expullus es. Gemis, ploras:
& hoc ipsum flere, nascentis est. Sed tunc debebat
ignosci; rudis & imperitus omnium veneras, ex mater-
norum viscerum calido mollique fomento emissum ef-
flavit aura liberior. Deinde, offendit duræ manus ta-
ctus; tenetque adhuc & nullius rei gnarus obstupuit
inter ignota. Nunc tibi non est novum separari ab eo,
cujus ante pars fueris: a quo animo membra jam super-
vacua dimitte, & istud corpus diu inhabitatum pone.
Scindetur, obruetur, abolebitur. Quid contristaris? ita
solet fieri. Percunt semper velamenta nascentium. Quid
ista sic diligis, quasi tua? istis operus es. Veniet, qui te
reveler dies, & ex contubernio fœdi atque olidi ventris
educat. Hinc nunc quoque tu, quantum potes, subvola:
utque etiam necessariis, quæ cohærebunt, alienus. Jam
hinc alius aliquis sublimiusque meditare. Aliquando
tibi naturæ arcana retergentur, discutiatur ista caligo, &
lux undique clara percutiet. Nulla serenum ambra tur-
babit: æqualiter splendet omne cæli latus: dies & nox
aëris infimi vices sunt. Tunc in tenebris vixisse dices,
cum totam lucem totus aspexeris, quam nunc per an-
gustissimas oculorum vias obscure intueris, & tamen
admiraris tam procul. Quid tibi videbitur divina lux,
cum illam suo loco videris? Hæc cogitatio nihil sordi-
dum in animo subidere sinit, nihil humile, nihil crudele.
Deum omnium rerum esse testem ait. Illi nos approba-
ri, illi in futurum parari jubet, & æternitatem proponere,
quam qui mente concepit, nullos horret exercitus, non
terretur tubâ, nullis ad timorem minis agitur.

Quis obse-
ro Seneca
hæc mysteria
expulsi

Quid queso sanctius Christiani? Hæc cogitemus, hæc
meditemur. Nemo bonus malè moritur, nemo malus,
bene. Brevis ad æternitatem via est mors.

§. 49. Constante.

Constante, obsecro, constante. Nulla est patientia, si desit Constantia. Sed erit qui dicat: Hæc patientia si
jam altera, jam tertia, jam quarta vel quinta, jam no-
na hebdomas est, quâ decumbo. Obijciat alius: Hic
jam sextus, jam decimus, jam decimus sextus mensis
agitur, ex quo malè habere coepi. Non deerunt qui
querantur jam se altero, jam tertio, jam octavo, jam
decimo tertio anno, & pluribus in morbo esse. O Patientis
boni! non valde patientis est animi, ad calculum tam
exactum, dies, & menses, & annos revocare. Durate, est ad cal-
culum dies
& annos
revocare.

Beatus Servulus, qui Gregorium Magnum habet en-
comiatem, à primâ etate usque ad finem vitæ plurimis dial. c. 14.

Annis paralyti detinebatur, ita quidem ut nec manum
ad os movere, nec in alterum se latus versare potuerit:
nihilominus tota panè Biblia memoriæ mandavit au-
diendo. Istius vivere quid erat, nisi diu mori? Dumque
sic quotidie tot annis moreretur, illud unum, Deo gratias,
assidue usurpabat. Huic omnes in morbo anni, licet
tam ærumnosi, nihil esse visi sunt ad æternitatem.

Beata Lydwina virgo Schiedamensis, ipsos triginta
octo annos diversis morbis conflictabatur, mendicum
illum ad probaticam piscinam æmulata. Hanc virginem
rectius dixisses mori quam vivere, tot illis annis quos
inter gravissimos, inauditos, & panè continuos dolores
exegit. Omnis cruciatuum varietas in illam conjuravit.
Annis triginta vix tantum panis comedit, quantum viro
robusto in triduum suffecerit; vix etiam tribus nocti-
bus aliquid quietis cepit. Accessit ad tantam morbo-
rum sevitici extrema paupertas, gravis & ipse morbus.
In hac

De quo,
hoc cap. 2.
anno 1433.

Aeternitatis Prodromi Caput II.

63

In hac arummarum congerie Lydwina hoc unum affidue pronuntiavit: *O bone Jesu miserere mei.* Huic etiam virgini triginta octo anni per maximos dolores acti, vix punctulum videbantur ad aeternitatem.

Alis Nicolai nominis, de qua Sarius & Harcaeus 6. Martii, obiit anno 1447.

Sed est quæ & Servulum & Lydwina annorum in morbo consumptorum numero superet. Beata Coleta, virgo Corbejana incredibilem dolorum vim annis amplius quinquaginta patientissime sustinuit. Subinde octiduo toto vix horulam unam dormivit. Feltis ac dominicis diebus dolores plerumque augebantur. Quandoque tam corporis quam animi agitudine quætebatur. Et, quod illa singulares Dei favore interpretabatur, omnia sanctorum martyrum tormenta sanè horrenda gradatim experta est, aliis cruciatibus super alios divinitus immixtis. Inter hos illa sæpius dixit: *O si ego una omnium febrium æstus ac frigora pati possem!* Theatrum esse cupio, in quo genus omne morborum ludæ, ut inde Angelis & Deo spectaculum fiat. Lectulus, aliorum ægrotorum fomentum, clavis illi ac veptibus sparsus videbatur. Hanc illa formidabilem dolorum continuationem ac seriem, annis, ut dixi, amplius quinquaginta, admirabili patientiâ toleravit. Verum & huic virgini tot anni vix momentum visi sunt ad aeternitatem. Porrit & hæc virgo cum beato Bernardo dicere: *Opus meum vix unius est hora: & si plus, pro amore non sentio.*

Bernard. serm. 14. in Cant. med. ferè.

Quare, mi ægrote, si dies & annos tui morbi computes, momentum voca; si patientiam atque constantiam, Beatorum aeternitatem spera, labor est exiguus, brevis dolor, æterna merces.

§. 50.

VT tam sanus quam ægrotus ea quæ sanctè apud animum suum statuit, in opus possit producere, & è verbis facere facta, sequentes orationes addimus, animo confirmando.

I. ORATIO.

Sanis, Ægrotis, Moribundis assidue dicenda.

Dilectissime Domine Jesu Christe, in unione illius charitatis, quæ te ipsum Patri obtulisti in mortem, offero tibi cor meum, ut de me & per me fiat beneplacitum tuum. Dulcis Jesu, hoc beneplacitum tuum eligo & desidero, quantumlibet adversa, morbus & mors, insistent, & me totum fidelissimæ Providentiæ, sanctissimæque Voluntati tuæ committo. Spero enim, & rogo, ut me, & omnia quæ circa me sunt, tu dirigas ad gloriam tuam, & animæ meæ salutem.

II. ORATIO.

Ad conservandam cum divinâ Voluntate Conformitatem.

Domine Jesu Christe, qui ad gloriam tuam, & salutem nostram læta permisces tristibus, & ad profectum nostrum secunda adversaque evenire permittis, bonitati tuæ gratias ago, quod mei fueris recedat, & hac exigua cruce servum inutilem visitaveris. Peto autem gratiam ut ex hac qualicunque visitatione tuâ, fructus & proventus, quem tu desideras, consequatur, neque impatientiâ vel ingrati tudine meâ impediat. Tuam, quæso, manum porrigas, infirmo mihi, meque sicut Petrum Apostolum, cum mergi cœpisset marinis fluctibus, potenti dextrâ erige, ne sub hac cruce labascam & cœcidam. Quod autem potes, id velis etiam rogo, ut præsentem & amarum, carnique molestum calicem à me transferas, sicut Regem Ezechiam cum lacrymis orantem exaudivisti, & lethali morbo mirabiliter liberaisti. Verumtamen non mea, sed tua (quæ semper iusta est & sancta) voluntas fiat. Penes te stat omnis auctoritas de filiis iudicandi atque decernendi, nec

Tom. I.

A quispiam te rectius novit, quæ pharmaca morbis nostris curandis convenient. O mi amantissime Pater, argue, corripe, castiga, ure, seca hoc tempore, ut in æternum parcas, neque in furore tuo peccata nostra inferni flammis exuras. Scio multis prodesse virgam tuam, cum dilectos filios corripis, & corripiendo purgas, exerceas, probas, priusquam electos corones. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, quomodo & quamdiu tibi placuerit, nœ virgæ tuæ paternæ subijci meamque patientiam in cruce probari. In te Domine speravi, non confundar in æternum. Me totum sanctissimæ voluntati tuæ submitto, atque committo. Etiam si me occideris, tamen in te vitæ fontem sperare non desinam. In manibus tuis sunt fortis meæ.

III. ORATIO.

Ad acquirendam Patientiam.

Nosti Omnipotens Deus, quam vile sit & fragile hoc manuum tuarum figmentum, quod ex pulvere formatum, à levi vento concutitur, frangitur, & tandem iterum in pulverem evanescit. Adeo nihil est quod meis ego viribus fidam, qui carne contra spiritum semper reluctante, tot sentio motus indignationis, impatientiæ, pusillanimitatis, diffidentiæ, aliarumque perturbationum, quando vel leviter tangor. Tuam igitur opem imploræ, celestis medicæ, divinum tuum pharmacum, quod **PATIENTIA** dicitur, mihi cupio communicari. Summum nempe in morbis etiam acerbissimis levamentum est **PATIENTIA**.

Da mihi, quæso, Domine, præsentem, & æquo esse animo, ut velut ambidexter læta & tristia, suavia & aspera non aliunde quam de paternis tuis manibus protecta suscipiam, mihi quæque divinitus esse immixta certissimè credam, quoniam ad filiorum tuorum exercitationem ac profectum dirigis omnia.

C Doceat me, obsecro, spiritus tuus, quo confortante possumus omnia, ut sciam animam meam in patientiâ possidere usque ad mortem. Tu es Dominus qui aculeos & dolores omnium & singulorum laborantium consideras: ego verò licet nondum ad sanguinem usque restiterim, tamen carnis imbecillitatem & recalcitrantis naturæ vim sæpe vel invitus experior. Tantò igitur magis adjuva, Domine, imperfectum meum, ut virtus in infirmitate perficiatur, & ego sincere testari possim, Virga & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Adhæc gratiâ tuâ duce respiciam sæpe in faciem Christi mei, & Filii tui crucifixi, qui se patientibus omnibus absolutam **PATIENTIÆ** speculam & exemplar præbet. Sed & lectissimi ac fidelissimi amici tui in cruce meâ me confortantur, qui tanquam aurum in ardenti fornace à te probati ac purgati, atrocissima quæque supplicia pro te, uti patientissimè, ita & fortissimè pertulerunt, tantò nunc Capiti firmiores in celestibus delitiis, quantò antea patientiores fuerunt in gravibus tormentis.

IV. ORATIO.

Ad augendam Patientiam.

Vita hæc nostra peregrinatio est ab exilio ad patriam. Et ne detineat nos amœnitas viæ, quo minus ad te, Deus, rectâ & celeriter contendamus, excitas nos stimulis, & spinis pungis, ut concupiscamus requiem & finem itineris. Sunt ergo morbi, fletus, luctus, mœror, adversa omnia, velut calcaria quibus segnis hic equus, vel verius, alinus urgetur, ne semper in viâ subsistat. Fac nos, Domine, oblivisci viæ, meminisse patriæ, atque si adjicis pondus adversorum, adde etiam robur ne succumbamus oneri, ad te perpetuò intenti & erecti. Ceterum, tua, Domine, sunt omnia; fac de omnibus sine exceptione, quod inscrutabili tuo iudicio visum

F 2

sum

sum fuerit, hoc uno dempto, ne me tibi inimicum esse a patiaris.

V. ORATIO

*Resignationem sui in divinam voluntatem complectitur,
e Ludovico Blojo.*

Dulcissime Domine Deus meus, memor esto, quæso, benignèque considera me pauperem creaturam tuam esse, te verò Dominum & creatorem meum. Ecce ego me in æquissimum iudicium tuum offero, & gratissimæ voluntati tuæ integrè resigno, paratus hunc & alium quemvis cruciatum, quamdiu tibi placuerit, sustinere. Uttere me sicut vis, in tempore & æternitate. Quidquid tu pater celestis in me & de me facere decreveris, facito, nam ad omnia quæ possum humilitate, me totum tibi offero, trado, & resigno. Libenter patiar pro te quidquid super me venire volueris, indifferenter enim volo de manu tuâ bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere, & pro omnibus gratias agere. Custodi me solum, ô Deus, ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ, non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me. Adesto mihi Domine Ies v, in omni loco & tempore, sitque hæc mihi consolatio, libenter pro te velle carere omni humano solatio. Et si tua mihi defuerit consolatio, tua voluntas & iustus probatio erit mihi pro summo solatio. Sit nomen sanctum tuum nunc & in æternum super omnia benedictum.

VI. ORATIO

Eiusdem sensus, sed brevior.

O Amor ineffabilis, ô dulcissime Ies v, Deus meus, si mihi dares optionem & promitteres, quæcumque peterem, te daturum, non aliud peterem, quam hoc ipsum quod patior, hoc mihi peto, ut laudabilissima Voluntas tua secundum optimum beneplacitum tuum in me, de me, per me, & in omnibus semper fiat.

Hic legi possunt in Imitatione Christi lib. 3. c. 29. & c. 30.

VII. ORATIO.

*Litania Ægrotis & Moribundis accommodata
e sacris litteris.*

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Christe audi nos, Christe exaudi nos.

Pater de cælis Deus,
Fili Redemptor mundi Deus,
Spiritus sancte Deus,
Sancta Trinitas unus Deus,
Qui sanas contritos corde,
Qui vulneras & mederis,
Qui mortificas & vivificas,
Qui deducis ad inferos & reducis,
Qui orantes in suâ infirmitate curare consuevisti,
Qui propter misericordiam tuam magnam, salvos facis omnes sperantes in te,
Qui Job ulcere pessimo percussum sanasti,
Qui Ezechiam a te clamantem a morbo liberaisti,
Qui daemonium a Sarâ depulisti,
Qui Tobiam lumen cæli videre fecisti,
Qui Chananæam pro filiâ deprecantem exaudisti,
Qui socrum Petri a febre liberaisti,
Qui mulierem spiritu infirmitatis annis octodecim inclinatam, ad sanitatem perfectam erexit,
Qui filium Principis jam mori incipientem a febre salvaisti,

Qui puerum Centurionis verbo sanasti,
Qui paralyticos & leprosos curasti & mundasti,
Qui a spiritibus immundis vexatos & obsecros liberaisti,
Qui mulierem per tactum fimbriæ tuæ a sanguinis fluxu sanasti,
Qui surdos audire fecisti,
Qui claudis gressum restituiti,
Qui mutorum ora aperuisti,
Qui cecos illuminasti,
Qui omnes infirmos & ægrotos tangendo sanasti,
Qui omnes oneratos & laborantes reficis,
Qui omnes languores nostros portasti,
Qui filium mortuum matri viduæ vivum restituiti,
Qui filium Archisynagogi ad vitam revocasti,
Qui Lazarum quatuordecim a mortuis resuscitasti,
Qui ægrotos visitasti, & visitantibus præmia æterna promissisti,
Qui per umbram Petri multos ab infirmitatibus suis liberaisti,
Qui per sudaria & semicinctia Pauli multos infirmos curasti,
Qui per ossa Elisei mortuum ad vitam revocasti,
Deus adjutor & prætor noster,
Susceptor & liberator noster,
Refugium nostrum, & cornu salutis nostræ,
Fortitudo & Patientia nostra,
Salvator & Redemptor noster,
Propitius esto,
Propitius esto,
Propitius esto,
Ab omni malo,
Ab omni peccato,
Ab omni morbo & languore,
Ab omni impatientiâ & pusillanimitate,
A peste & omni contagione,
Ab insidiis diaboli,
A periculis mortis,
A doloribus inferni,
A subitaneâ & improvisâ morte,
A damnatione perpetuâ,
Per tentationem tuam,
Per lacrymas & ærumnas tuas,
Per labores & defatigationes tuas,
Per tristitiam & tedium tuum,
Per pavorem & merorem tuum,
Per sitim & famem tuam,
Per agoniam & sanguineum sudorem tuum,
Per sacrosancta vulnera tua,
Per pretiosum sanguinem tuum,
Per crucem & Passionem tuam,
Per mortem & sepulturam tuam,
Per gloriosam Resurrectionem tuam,
Per admirabilem Ascensionem tuam,
In die iudicii,
Peccatores,
Ut nobis parceas,
Ut nobis indulgeas,
Ut spatium veræ penitentiae nobis concedas,
Ut compunctionem cordis, & fontem lacrymarum dones,
Ut nos visitare & consolari digneris,
Ut sanitatem mentis & corporis largiaris,
Ut indulgentiam & remissionem omnium peccatorum impertias,
Ut gratiam & consolationem sancti Spiritus infundas,
Ut veram ac Christianam patientiam tribuas,

Miserere nobis.

Parce nobis Domine.
Exaudi nos Domine.
Libera nos Domine.

Libera nos Domine.

Miserere nobis.

Te rogamus audi nos.

Te rogamus audi nos.

Ut nobis

Ut nobis in omni tribulatione nostrâ succurras,
Ut nos in horâ mortis contra omnes insidias dia-
boli protegas,

Ut nos in tuâ gratiâ mori, & ad finem usque
perseverare facias,

Ut extrema nostra benedicas & sanctifices,

Ut spiritum nostrum in manus tuas suscipias,

Ut post obitum nostrum paradisi januas nos gau-
denter introire jubeas,

Ut nos exaudire digneris,

Fili Dei,
Agnus Dei, qui tollis peccata Mundi, parce nobis
Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata Mundi, exaudi nos
Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata Mundi, Misere nobis.
Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater
noster, &c.

℣. Salvos fac servos tuos.

℞. Deus meus sperantes in te.

℣. Adjutor noster esto, ne derelinquas nos.

℞. Neque despicias nos salutaris noster.

℣. Adjuva nos Deus auxiliator noster.

℞. Et propter gloriam nominis tui libera nos.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

O R E M V S.

Deus, qui Unigeniti tui patientiâ antiqui hostis sa-
perbiam contrivisti, da nobis quæsumus, quæ
idem pro nobis pertulit, digne recolare, sicque exemplo
ejus cuncta nobis adversantia æquanimiter tolerare.

Deus, humani generis benignissime conditor, & mi-
sericordissime reformator, qui hominem invidiâ dia-
boli ab æternâ felicitate dejectum, unigeniti Filii tui
pretioso sanguine redemisti, vivifica nos famulos tuos
gratiâ tuâ vigore, & jacentibus manum porrigere salu-
tarem: reple nos gaudio cordis & lætitiâ spiritûs; ex-
pelle à nobis omnes hostiles insidias, & mitte nobis
medicum salutis, Angelum pacis, qui nos in angustiis
positos consolationibus tuis attollat, quibus in præ-
sentis consequamur auxilium, & in futuro præmia ob-
tineamus æterna.

Misericordiam tuam humiliter deprecamur, omni-
potens Deus, quæ amissam gratiam nobis reconciliet,
atque munus patientiæ in illatis omnibus, semper &
ubique protegendo impertiat. Deus, sub cujus nutu-
bus vitæ nostræ momenta decurrunt, suscipe preces
humiliter ad te clamantium, ut de omni adversitate
& ægitudine liberati, perpetuâ te gratiarum actione
laudemus. Per Dominum nostrum JESUM Christum
filium tuum, &c.

VIII. ORATIO.

*Ad stabiliendam humane voluntatis cum divinâ
conformitatem.*

Odulcis JESU, neque vitam, neque mortem,
sed tuum beneplacitum desidero, te expecto:
fiat mihi secundum voluntatem tuam. Si vis ut mori-
ar, dulcis JESU, suscipe spiritum meum. Et licet
ad vespertam venerim omnium novissimus, da mihi,
ut tecum, & in te requiem accipiam sempiternam.
Si verò vis, ut diutius vivam, dulcis JESU, hoc
propono, & pro hoc gratiæ tuæ suffragium rogo,
reliquum vitæ meæ corrigere, atque in holocaustum
tibi totum offerre in gloriam tuam, & secundum be-
neplacitum tuum.

Tom. I.

A

IX. ORATIO.

*Ad hoc idem impetrandum, quod summè & unice
est necessarium.*

Domine JESU Christe, obsecro te per amorem
quo omnium hominum onera portasti, ut facias
me onus tristitiæ meæ cum gratitudine suscipere de
manu providentiæ tuæ, & de voluntate paterni cordis
tui, & pro tui amore, quamdiu tibi placuerit, cum ple-
nissimâ mei ipsius resignatione, longanimiter sustinere,
ita dumtaxat, ut me tuâ gratiâ confirmes, ne unquam te
vel in modico offendam, aut à sanctissimâ voluntate
tuâ vel minimam recedam. Atque utinam possem omni-
um & singulorum, qui pro te passi sunt, hominum
pressuras solus sustinere, ut qualemcumque vicem reddere
infinîtæ charitati tuæ. Eja benignissime JESU, ita
quæso unias voluntatem meam cum sanctissimo bene-
placito tuo, ut aliud optare nequeam, quàm quod tu vis.

X. ORATIO.

Ad impetrandam Patientiam.

O Domine Deus meus, confiteor me non vixisse,
proh dolor, sicut debuissim & per gratiam tuam
potuissim. Unde jam toto corde doleo, & me non satis
dolere doleo. Obsecro igitur te Domine, & suppliciter
rogo, ut non facias mihi secundum peccata mea, sed se-
cundum magnam misericordiam tuam, quæ superat
peccata totius mundi. Tu Domine, qui exterius flagella
irrogas, da interius indeficientem patientiam, ita ut laus
tua nunquam recedat de ore meo. Misere mei Domine,
misere mei & adjuva me, sicut tu nosti quod mihi
necesse est in corpore & animâ. Scis omnia, potes om-
nia, qui vivis in seculorum sæcula.

XI. ORATIO.

Post sumptam in morbo sanctissimam Eucharistiam.

Ad JESUM Christum mundi Salvatorem.

Gloria tibi Christe, qui in dulcedine tuâ pauperem
meam animam visitare & refocillare dignatus es.
Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum ver-
bum tuum in pace. Jam te teneo, dulcis amor, jam ultra
non dimitto te. Jam mundo & omnibus quæ mundi
sunt, lubens valescio, jam gaudens ad te venio, Deus
meus. Nihil amodo, nihil, ò bone JESU, me separabit
à te: tibi enim Christe conjunctus sum, in te vivam, in
te moriar, & in te, si volueris, in æternum permanebo.
Vivo jam non ego, vivit verò in me Christus. Tardet
nunc animam meam vitæ meæ; cupio dissolvi, & esse
cum Christo: mihi enim vivere Christus est, & mori lu-
crum. Jam non timebo mala ambulans in regione um-
bræ mortis, quoniam tu mecum es Domine, & sicut
desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat ani-
ma mea ad te Deus: sicut enim anima mea ad Deum fon-
tem vivum, quando veniam & apparebo ante faciem
Dei mei?

Benedic mihi, JESU amantissime, & nunc in pace
dimitte me, quoniam verè tuus sum ego, & in æternum
ultra nunquam dimittam te. O si felici tibi copulâ nunc
societ in æternum, ò si totus in te immergi, totus absor-
beri & sepeliri in te merear, ò si anima mea inter am-
plexus tuos suaviter requiescens absorbeatut tota in te,
& felicissimè fruatur te Deo amatore suo. Quid mihi
jam ultra cum Mundo, mi amantissime JESU? Ecce
nec in cælis quidquam præter te volui. In manus tuas,
Domine JESU, commendo spiritum meum. Recipe
me, dulcis amor, ut in æternum mihi bene sit in te, & in
pace suaviter in te obdormiam & requiescam.

F 3

XII. ORA-

XII. ORATIO.

Ad Beatissimam Virginem Mariam, matrem Domini.

O Mater misericordiae, mater aeterni Regis, perveniant ad te preces meae. Scio me peccatis meis graves penas commoverisse, sed tamen impetra mihi à Filio tuo misericordiam, ut antequam moriar, ex animo convertar, & sinceram agam poenitentiam. O mater Domini, assiste mihi & adjuva me patrocinio & meritis tuis, in omnibus doloribus meis & praesertim in ultimâ necessitate meâ succurre mihi. O mater afflictorum non me deferas in horâ mortis meae.

Ad sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, assiste quæso mihi migranti ex hoc saeculo, & potenter eripite me ab immundorum spirituum insidiis, & animam meam in vestrum consortium assumite. Tu praecipue Angele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in praelio, ut non peream in tremendo iudicio. O vos omnes sancti Angeli Dei, vestris obsecro intercessionibus defendat, ut infernalis canis mihi non noceat, & ut anima mea ad suum Creatorem pura perveniat.

Ad Patronum, aut Patronos ceteros.

O Patrone optime, sancte N. cum in te spem aliquam subidui & confidentiam collocavi. Tuis obsecro deprecationibus apud Deum, & nunc mihi adsis, & praesertim in extremâ necessitatis articulo. Impetra mihi quæso benignam sententiam, ut à iudice meo audire merear: Veni benedicte Patris mei, accipe regnum quod paratum est ab initio Mundi. Ut ita tecum ô sancte N. communem & immortalem Dominum glorificem in saecula saeculorum.

CORONIS CAPITIS SECUNDI

ad Lectorem.

Hec ed diximus, sanis & egrotis partim recreandis ut respirent, partim excitandis ut vigilent, partim roborandis ut incantent, ad omnem mortis occursum parati. Cuncta profecto experiri praestat, quam mori malè. Mala mors errorum omnium non solum pessimum, sed indebilis, & inexpiabilis error est.

Mors mala errorum pessimum error est.

Itaque nunc moribundos accedimus, & iis documenta scribimus, non ut ea tunc primum legant, cum moriendum, sed ut à sanis lecta prosint moribundis.

CAPUT III.

Mortis memoria repraesentatur moribundis.

§. 1. Ars bene moriendae compendiose traditur.

Nescire mori, inscitia omnium miserrima est. Ut ergo id discamus, quod tota vita discendum est, quinque potissimum observanda sunt, quae mortem faciant bonam.

Quinque faciunt mortem bonam.

Primum, *Animus liber & intrepidus*. Res summi momenti hoc est, & ex quo pendeant cetera. Magna pro noxis satisfactio est, rem omnium charissimam tam promptè dedisse. Ideo David: *Voluntarie*, inquit, *sacrificabo tibi*. Nihil hic aequè Deo placet, & hominem juvat quam imperterritus, liber, promptusque animus, & generosa in Deum fiducia. Tergiversatio hac in te signum est voluntatis humanae cum divinâ non consentientis. Ergo, si aliquando, cur non modò? Huic animo ad promptè moriendum comparando facit singularis affectus ad *Dominam Passionem*, quae singulis diebus Venetis, certis precibus ac operibus colenda.

1. Animus liber & intrepidus.

Psal. 53. v. 8.

Generosa in Deum fiducia.

Deo placet.

A Alterum, *Testamenti ac debitorum expeditio*. Error est 2. Testa- de Testamento non cogitare, nisi cum mors in foribus est. menti ac debitorum expeditio. *Vet. Lamb.*

Dispone de bonis, dum adhuc mentis tua es.

In iis porro legandis quae nostri arbitrii sunt, regulam divus Ambrosius hanc suggerit: Fides sincera sit, & providentia perspicax: seu, Charitas cum prudentiâ, prudentia cum charitate. Videat etiam qui dat eleemosynam, aut dari curat, ut apud Deum bono loco sit, & in gratiâ.

Tertium, *Cura salutis unica*. Hic illud maximè locum habeat: Porro *ipsum est necessarium*. Beatus Augustinus luitis unica. *Luc. 1. 10. vers. 42.*

exemplar bene morientium, decem ante mortem diebus neminem ad se admittit, nisi statâ horâ medicum, & eum qui cibum deferret; ipse in continuas preces, gemitus, lacrymas effusus, cum Deo de vitâ suâ pertractabat, monebatque nos alios omnes his verbis: Nullus Christianorum hinc emigret sine dignâ & competenti poenitentia.

Quartum, *Sacramentorum trium petitio*, nimirum 4. Sacra- Confessionis, Communionis, & extremae Unctionis. mentorum trium petitio. Non tugi velis agrotus, sed ultro hæc petat, nec eo rem differat, dum animus in extremis labris hæserit. Multi malè moriuntur, quia videri nolunt brevi morituri. In hoc negotio salutis distulisse, semper fuit noxium. Ergo qui de malè actis seridè vult dolere, maturè doleat. Hic crebra & robusta Cogitatio locum habet, de quâ consule Bellarminum, de arte mor. lib. 2. cap. 6. mihi pag. 181.

Quintum, *Summe in divinam voluntatem oblatio quam summe integerrima*. Animus intrepidus forsitan non aequè ab omnibus exhiberi potest, sed animus cum divinâ voluntate consentiens à nemine non potest. Quocirca milles, oblatio integerrima. etiam uno die, repetat aegrotus illud Christi Domini: Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ita Pater, Ita mi Pater &c. Vix perire potest, qui suum sibi iudicem tam efficaciter conciliat, ne pereat. *Matt. c. XX. vers. 26.*

§. 2. Tempus malè perditum, quomodo recuperandum. Missum tempus quisquis revocare cupit, avertat se totis viribus, ab omni loco & tempore, seque in illud Aeternitatis Nunc recipiat, in quo Deus: hic in Deo deperdita omnia reperiuntur; hic in Deum homo se immergat hoc modo: O Eterne Deus, utinam, ô utinam omni eo tempore, quod à mundi origine ad usque finem durabit, tam purè, obedienter, & sanctè vixissem, sicut omnes ii homines vixere, qui in omni virtutum exercitio, in ætumnis & laboribus assiduis tibi placuerunt. Utinam ex gratitudine & amore in te, omnes pelagi undas per oculos meos deducere, egenos omnes opportune juvare, mæstos universos consolari, & te Deum meum iis laudibus, eoque amore prosequi possem, quo te Beati omnes, & Angeli tui prosequuntur. Hæc enim omnia, Domine, amoris tuo promptissimè impendere par esset. Nunc autem, mi Deus, miserere mei, sicut scis, & sicut vis.

De his talibus jam olim pronuntiavit Psalmographus: Psal. 72. v. 10. Et dies pleni inventur in eis. Plevus dierum moritur, inquit Gregorius, qui per hæc transcurant tempora, id quod non transiit, operatur. Amillas horâ reparavit, qui amississe sincerè doluit.

§. 3. Brevis vita quomodo extendenda. Bonæ mentis homini videndum, non quamdiu vivat, sed quamdiu oportet. Sapientia clamat: Con- summat in brevi, explevit tempora multa. Bene multa, quia & universa complectitur. Quomodo enim non explevit omnia tempora, qui transit ad aeternitatem? Quanta sanè tempora non longevitate sed longanimitate, hoc est, non annorum serie, vel dierum numero, sed mentis devotione, & inextinguibili semper proficiendi desiderio

§. 2. Tempus malè perditum, quomodo recuperandum.

Missum tempus quisquis revocare cupit, avertat

se totis viribus, ab omni loco & tempore, seque in

illud Aeternitatis Nunc recipiat, in quo Deus: hic in Deo

deperdita omnia reperiuntur; hic in Deum homo se

immergat hoc modo:

O Eterne Deus, utinam, ô utinam omni eo tempore,

quod à mundi origine ad usque finem durabit, tam

purè, obedienter, & sanctè vixissem, sicut omnes ii

homines vixere, qui in omni virtutum exercitio, in

ætumnis & laboribus assiduis tibi placuerunt. Utinam

ex gratitudine & amore in te, omnes pelagi

undas per oculos meos deducere, egenos omnes

opportune juvare, mæstos universos consolari, & te

Deum meum iis laudibus, eoque amore prosequi

possem, quo te Beati omnes, & Angeli tui prosequuntur.

Hæc enim omnia, Domine, amoris tuo

promptissimè impendere par esset. Nunc autem, mi

Deus, miserere mei, sicut scis, & sicut vis.

De his talibus jam olim pronuntiavit Psalmographus: Psal. 72. v. 10.

Et dies pleni inventur in eis. Plevus dierum moritur, inquit Gregorius,

qui per hæc transcurant tempora, id quod non transiit, operatur.

Amillas horâ reparavit, qui amississe sincerè doluit.

§. 3. Brevis vita quomodo extendenda.

Bonæ mentis homini videndum, non quamdiu vivat,

sed quamdiu oportet. Sapientia clamat: Con-

summat in brevi, explevit tempora multa. Bene multa, quia

& universa complectitur. Quomodo enim non explevit omnia tempora,

qui transit ad aeternitatem? Quanta sanè tempora non longevitate sed

longanimitate, hoc est, non annorum serie, vel dierum numero, sed mentis

devotione, & inextinguibili semper proficiendi desiderio